

Cena 1 dinar

Edinost

Uredništvo in uprava: Maribor, Kopališka ul. 6. Tel. 25-67. Izšla vsako soboto.
Večja letna 36 din., polletna 18 din., mesečna 3 din. V Mariboru dostavljen
na dom tisto 49 din., mesečno 4 din. Oglaš po ceniku. Rokopisi se ne vračajo.
Poštni čekovni račun 11.787.

Vreme
od sobote do sobote
(Nepoved od 19. do 26. februarja)

V južnih predelih Slovenije sprva oblačno s padavinami, v dnevih sredi tedna bo porasla temperatura ter je pričakovati lepega vremena. Koncem tedna vetrovno in možnost padavin. — Za severne pokrajine je pričakovati podobno vreme kot v južnih, obetajo se celo sredi tedna še jasnejši dnevi.

Narodno-obrambna edinost

Slučaji, kakor je n. pr. zaprta šola v Gradšču in okoli sto šoloobveznih slovenskih otrok brez pouka, poročila o razmerah na naši meji, prepoved ozir. odredba o prodaji posestev v 50 kilometrskem obmejnem pasu, agrarna reforma ob meji, življenje obmejnega prebivalstva itd., vse to da poštenemu Slovincu mnogo, mnogo misliti. Sicer smo vedno polnih ust zaskrbljenosti za našo mejo, za našo zemljo in za ljudstvo ob meji, ki je med nami vsemi izpostavljeno najtežji preizkušnji. Ta silna zaskrbljenost, ki se ob vsakodnevnih vesteh o položaju na meji še stopnjuje, se sicer izraža tudi v stvarnih dejanjih in akcijah.

Vendar pa v celokupnem našem narodno-obrambnem delu, razen redkih izjem, ki potrjujejo pravilo, ni mogoče ob globljem pogledu v razmere zaslediti neke potrebne skupnostne delavnosti in povezanosti, ki bi dajala moč in impulzivnost vsemu našemu prizadevanju, da ob meji zastražimo in očuvamo ves slovenski narod. Kakor na vseh drugih področjih javnega življenja, tako tudi človek vtis, da smo tudi v svojem obmejnem stražarskem delu razbiti in razcepljeni ločinarji, ki se ne moremo niti v tako važnem vprašanju, kot je ravno obramba naše meje, povzpeti preko raznih »ideologij«, raznor. skupin, orijentacij itd. Predaleč bi nas privedlo naštevane organizacij, ki nosijo na svojem praporu zapisano, da hočejo biti čuvarice naše meje. Ugotoviti pa je treba, da je teh organizacij precej ter da njih številka nikakor ne more opravičevati močnejših delav. Mnoge teh organizacij ni poklicala v življenje nujna potreba, pač pa bolj naša splošna slovenska mentaliteta: pri nas se pri vsaki akciji najprej vprašamo, kdo je za njo, da smo si na jasnem tudi o nazorski opredelitvi, da bi ja ne bilo pomoče pri zaslugah, kdo da je opravil več in kdo manj koristnega dela za ljudstvo. Za nas ni življenjsko važno, ali vsi složno in skupno nastopamo tudi v narodno-obrambnem delu, pač pa je važno, kdo to dela, kako je po možnosti opredeljen itd. in v koliko je pri tem delu mero-dajna ta ali ona ideologija.

Dovolj jasno je, da zaradi vsega tega naše narodno-obrambno delo ne more imeti onega učinka, ki bi ga sicer lahko imelo, če bi tekli gorl proti naši meji en sam skupnosten in močan val obrambnega dela, če bi ne bilo treba toliko različno uniformiranih stražarjev naše meje in če bi se sleherni Slovenec globoko zavedal, da vprašanje naše meje prav nič ne zavisi od tega, kako smo nazorsko opredeljeni. Če smo pa Slovenci že res taki ljudje, da mora imeti vsak svojo skupino, vsak svojo organizacijo, da se članstvo ne bi pomešalo, potem bi bilo vsaj nujno potrebno, da se vse te organizacije v nekem smislu povežejo ter določijo skupno akcijo. Zakaj le skupna slovenska akcija bo uspešno branila našo mejo. Da ne bo pozneje spet zgodovinskih pravd, kdo da je kriv, da se je naša meja ne pravno, toda praktično spet premaknila za toliko in toliko proti jugu, kakor se take pravdarije še danes čule, kadar je govora o Koroški! Nekoč je že padel predlog, naj bi se ustanovilo društvo predsednikov narodno-obrambnih organizacij. Kakor je sicer ta predlog bil takrat šaljivo mišljen, tako ima v sebi vendarle tudi svoj praktični smisel. Na vsak način pa ta predlog značilno karakterizira razmere. Nujno je, da se pri našem delu za obrambo meje dvignemo nad svoje nazorske opredelitve, nad osebnosti, nad malenkosti, užaljenosti in podobno. Ni ravno prijetno, če mora človek opozoriti za vzgled skupnostnega narodno-obrambnega dela na vprav tiste, proti katerim stražimo svojo mejo.

Poleg pomanjkanja skupnega nastopa pa je v našem narodno-obrambnem delu še neka bistvena pomanjkljivost. Slo-

Za Slovenijo ne velja Zvišanje cen in mezd

Gospoda, ki prihaja v Slovenijo, vidi še vedno v Sloveniji neko »obljubljeno deželo«, ki lepo mirno živi, ne da bi jo morile gospodarske in socialne skrbi in težave. Kmet lepo in zadovoljno orje in bogato žanje, delavec hodi počitnice na delo, uradnik brez skrbi piše, trgovec neverjetno dobro prodaja in spravlja dobiček itd. itd. Skratka naziranje, kakor da nam ničesar ne manjka ter da živimo v naravnost zavirljivem položaju. In s tega stališča se potem navadno razpravlja o Sloveniji, razdeljuje dotacije, odmerja dajatve itd. Toda, kako zmotno je to naziranje. Če sta n. pr. Bled in Rogaška Slatina lepo in privlačno urejena, če redno plačujemo davke in pošteno odmerjamo svoje dajatve, to še ni mero-dajen dokaz, da smo »obljubljena dežela«.

Zmotno bi bilo zato tudi naziranje, da velja za Slovenijo indeks cen in mezd, ki so se zadnji čas dvignile in naj bi kot take bile znamenje splošnega blagostanja in povračajoče se prosperitete. Če so se po tem indeksu dvignile cene kmet-skih pridelkov za 15 do 18%, to še ni dokaz, da so nastopili za našo kmet-sko proizvodnjo zlati časi, zakaj upoštevati moramo namreč, da pridelamo Slovenci kruha jedva za dobre 4 mesece, če se že tako izrazimo, za ostalih osem mesecev v letu ga po moramo kupiti. Konzum širokih slojev bo za nekaj že narasel, vendar pa povisek cen še vedno ni tako visok, da bi že nudil možnost velike štednje in zbiranja domačega kapitala. Pravtako za nas v istem smislu ne more priti v poštev delno povišanje cen zemljišč. Povišek delavskih mezd in zaslužka bo pa tako pobrala potrošnja in povišek cen agrarnih proizvodov. Poleg te-

ga pa moramo še upoštevati, da tvorijo pri nas veliko konzumentsko vejo državni, banovinski, zasebni in drugi uradniki, ki jim plače niso bile zvišane, temveč so jih dvigajoče se cene samo težko prizadele. Zanje je prej ko slej odprto in nujno vprašanje primerne zvišanja plač in zaslužka. In kočno: povisek cen agrarnim proizvodom, živini in mezdam ter zaslužku še vedno ni v realnem razmerju z višini cen industrijske proizvodnje.

Objektivno je sicer treba priznati, da postaja v vsej naši državi gospodarsko življenje od dne do dne živahnije. Žal pa ta živahnost in izboljšanje gospodarskega stanja ne velja za Slovenijo v toliko meri, kakor morda za druge bogatejše in gospodarsko močnejše pokrajine v naši državi. Saj se tudi pri nas čuti razgibanost gospodarskega življenja in porajajo nove možnosti, vendar pa je treba na to vprašanje gledati s stališča, da je Slovenija pasivna pokrajina, torej bolj pokrajina kupcev, kakor prodajalcev. Domača industrija kolikor je je, pa ne daje tolikih zaslužkov, da bi zabrisali v Sloveniji značaj pasivnosti. Vprašanje povišanja mezd, uradniških plač, cen naših kmet-skih pridelkov je medseboj tesno povezano ter za to ni mogoče trditi, če je doblila živina nekaj cene in če delavec zasluži par dinarjev več, da so se tudi v Sloveniji gospodarske razmere izdatno popravile. Vse to gre več ali manj še na račun zaostalih potreb, za katere smo bili prikrajšani v dobi hude gospodarske stiske. Za nove in večje domače investicije pa danes še ni izgledov, da se polagoma urejajo tudi razmere na kreditnem trgu.

Iz Narodne skupščine

Prejšnji teden je pričela narodna skupščina v plenumu obravnavati predlog državnega proračuna s finančnim zakonom za leto 1938-39, ki ji je bil predložen po odobritvi s strani finančnega odbora. Uvodoma je imel finančni minister g. Dušan Letica govor, v katerem je zlasti povdarjal napredek v zboljšanju državnih financ in državnega gospodarstva, kakor tudi očiten napredek narodnega gospodarstva pod vladno dr. Milana Stojadinovića.

Za proračunsko razpravo, ki daje poslancem možnost splošne kritike državnega gospodarstva in s tem neposredno tudi političnih razmer v notra-

nosti države ter njene zunanje politike, je od vsega početka vladalo veliko zanimanje. Tako vladna večina JRZ kakor tudi JNS so poslale doslej celo vrsto svojih najboljših govornikov v splošno razpravo. Ni še treba posebej omenjati, da so pri tej priliki razni govorniki vzeli na muho Mačkov sporazum z Združenim srbsko opozicijo, prav tako pa tudi hrvaško vprašanje. Doslej je razprava potekala še na precejšnji moralni višini in ni bilo opaziti kekega posebnega iztirjenja. Pričakovati je tudi, da se bo po načelni debati pojavila še večja stvarnost v debati o posameznostih.

Nadškoč dr. Stepinac o konkordatu:

Ne želim protestnih zborovanj

Proglasu pravoslavne cerkve o konkordatu, ki je z zadovoljstvom vzela na znanje izjave najmerodajnejših faktorjev, da je konkordat med našo državo in Vatikanom definitivno odstavljen z dnevnega reda, je sledil proglas zagrebskega nadškoč dr. Stepinca, ki je tudi v zvezi s konkordatom. Nadškoč so namreč naprosili nekateri odlični katoliški, naj jim dovolijo pripravljanje protestnih zborovanj proti odstavitvi konkordata z dnevnega reda. Tej njihovi prošnji pa nadškoč ni ugodil, da si sicer

povdarja, da popolnoma razume njih nezadovoljstvo zaradi neprilik, ki jih je morala v kraljevini Jugoslaviji prenašati katoliška cerkev zadnjih dvajset let. Čeprav je vsemu svetu jasno, na kateri strani je krivda, da je prišlo do nezasišanih hujškaril proti katoliški cerkvi zaradi konkordata, naj se protestna zborovanja ne prirejajo. Sedaj ni čas za taka zborovanja. Zahvaljujoč se vernikom za ljubezen in vdanost za prvotne pravice cerkve ter upravičeno ogorčenost proti onim, ki te pravice kr-

venci smo vse preveč radi samo kulturni ljudje, premalo pa smo gospodarji. Odtod ima tudi naše obrambno delo več ali manj zgolj kulturni značaj. Skrb za jezik, knjiga, beseda, obiski, izleti, nekaj šol, vse to so sicer dragocena kopja, s katerimi stražimo svojo mejo. Biti pa si moramo na lasnem, da ostrina in trdnost teh kopij počiva predvsem na gospodarski trdnosti naših obmejnih vasi, kmetij, kočarij, sploh vseh stanov, ki so izpostavljeni težkim preizkušnjam v našem obmejnem pasu. Tem bi morala veljati še prav posebno naša gospodarska,

kreditna in socialna skrb. Zakaj, najprej in najlažje omaga v preizkušnji oni, ki nima močnih gospodarskih korenin na svojem koščku zemlje in mu zaledje ne proži gospodarsko-socialnega obstoja. Kako važno je, da s tega vidika opozorimo na vprašanje izvedbe agrarne reforme, v kolikor prihaja to vprašanje v poštev v nekaterih odsekih našega obmejnega pasu. Gospodarsko stabiliziran kmet, trgovec, obrtnik, delavec — to so naimočnejši stražarji naše meje. Tem je treba nuditi vse, kar le zmoremo. Nič nam ne pomaga lepo in trdno

šijo, proti nadškoč dr. Stepinac vernike, naj ostanejo v duhu in molitvi disciplinirani, ker je edino tako mogoče izvajati končno svobodo in enakopravnost katoliške cerkve v Jugoslaviji.

Zgledna nesebičnost

Dne 6. februarja t. l. so bile volitve za senat. Senatorje volijo narodni poslanci, banski svetniki, ki so imenovani, potem mestni predsedniki, ki so tudi imenovani, in končno občinski predsedniki. Ker so volitve v okraju pristojne banske uprave, so potni stroški za volilce zlasti iz oddaljenejših občin precej veliki. Zato dobijo volilci čisto lepo dnevnic za potne stroške. Volilci na Hrvaškem, ki so pristali Hrvatske seljačke stranke, odnosno dr. Vladka Mačka, so si od dnevnic pridržali samo toliko, kolikor so resnično potrošili za pravo potne v Zagrebu in na potovanju tja in nazaj. Ves preostanek, ki je znašal 20 tisoč dinarjev, pa so poklonili Gospodarski slogi. Podobno so ravnali lani hrvaški kmečki svetniki ob prvem zasedanju Kmečke zbornice v Zagrebu. Oni so namreč tudi dobili določeno dnevnic in povrh še znesek za železniško vozovnico prvega razreda itd. Kar jim je preostalo, so položili v zaklad za pomoč nerodovitnim krajem in v zaklad za gradnjo Doma Gospodarske sloge. — Sotliski.

Dva razpuščena shoda JNS

Pretekli teden sta bila prirejena v Framu in Podovi shoda JNS, ki so se jih udeležili somišljeniki JNS. Obeh shodov se je udeležil tudi narodni poslanec za litjski okraj g. Milan Mravlje, ki je kot glavni govornik poročal o splošnem političnem, socialnem in gospodarskem položaju. Orisal je tudi razmerje politike in vere, povdarjajoč pri tem, da stoji JNS neomajno na stališču narodnega edinstva. Po shodu v Framu se je vršil še sestanek mađine JNS. Oba shoda, tako v Framu in Podovi, sta bila še pred zaključkom razpuščena. Zanimivo je, da zadene taka usoda malone vse shode in posvete JNS, na katerih poroča narodni poslanec g. Milan Mravlje.

Snežni meteži, viharji, poplave

Pretekle dni se je nenadoma zasukalo izredno lepo vreme, ki je vladalo malone nad vso Evropo. Poročila iz najrazličnejših krajev javljajo o velikih snežnih zametih, viharjih in poplavih. Snežni meteži in viharji so ponekod onemogočili reden promet, prekinili brzojavni promet ter dobesedno odrezali nekatere kraje od središč. V nekaterih alpskih krajih je zapadlo nad tri metre snega. Drugod pa so poplave povzročile ogromno škodo. Na morjih in ob obalah pa je divjal strahovit orkan.

Sokolstvo trajno napreduje

Te dni je bila v Beogradu seja širše uprave Sokola Kraljevine Jugoslavije. Poleg upravnih vprašanj je uprava razpravljala o udeležbi našega sokolstva na vsesokolskem zletu v Pragi, zidavi saveznega doma v Beogradu in proračunu za leto 1938-39. Poročila o sokolskem gibanju v posameznih krajih pa so pokazala, da Sokol napreduje na celi črti, tudi tam, kjer so razmere zanj še tako neugodne.

urejena sredina, s palačami in nebotičniki, če je obzidje prenziko in preslabotno, obubožano ter kot tako ne more predstavljati zadostne odpornosti. Poleg skupnega nastopa so tudi to važna vprašanja za naše bodoče narodno-obrambno delo, ki naj bi bilo deležno še prav posebne pozornosti. Naj zato narodno-obrambno delo ne nalaga dolžnosti samo na rame javnih in kulturnih delavcev, ampak naj bo to tudi dolžnost naših gospodarskih in finančnih krogov.

Dobro nakovalo se ne boji kladiva.

7 dni

domačih vesti

* **Delovni odbor Združene opozicije** je končno takole sestavljen: Za HSS inž. Košutić in dr. Šutej, za SDS dr. Košutić in Vilder, za staroradikale dr. Ninčič in Kosta Miletič, za demokrate Milan Grol in Božidar Vlašić, za zemljoradnike dr. Gavrilović in dr. Tupanjačin.

* **Minister dr. M. Krek** se je v torek deli časa mudil v Mariboru.

* **S pogrebni svečanosti v Atenah** se je v torek vrnil Nj. Vel. knez namestnik Pavle z vsem svojim spremstvom.

* **Prometni minister dr. M. Spaho** je za par dni odpotoval v Italijo. Njegov obisk v Italiji je popolnoma informativnega značaja.

* **Volitve patrijarha.** Sv. arhijerejski sabor in na svoji seji razpravljal o volitvi novega patrijarha. Dan volitev se je določil za 21. t. m.

* **Socijalistični shod v Kragujevcu.** Pretekli teden je bil v Kragujevcu velik javni shod, na katerem je podal glavno poročilo g. dr. Živko Topalović, v katerem je naglašal, da delavstvo ne sme ostati izločeno od političnih akcij in boja za demokracijo v državi, ampak se mora boriti za popolno politično samostojnost svojega lastnega gibanja in za pravico, da sme izpovedovati svoja socijalistična načela.

* **V okviru JNS za mesto Maribor** je pretekli teden imel predavanje senator in minister g. Ivan Pucelj, v katerem je orisal politični položaj v naši državi ter iz istega stališča tudi podčrtal zelo kočljiv položaj Slovenije.

* **Zaupniki dr. Doboviška** so imeli v nedeljo v Gerličah pri Šmarju sestanek, ki se ga je udeležil tudi dr. Dobovišek, ki je podal daljše poročilo in opravičilo za svoj nedavni korak, ko je izstopil iz KDK in iz vrst Združene opozicije. Razen treh so vsi zborovalci izrekli dr. Dobovišku zaupanje. Dr. Dobovišek bo menda že te dni odpotoval v Beograd, kjer bo predložil v verifikacijo svoj poslanski mandat. Izjavlja, da bo vodil svojo politiko v slovenski smeri.

* **Verifikacijski odbor Narodne skupščine** je odobril mandate petim novim narodnim poslancem.

* **Več konzulov in diplomatskih uradnikov** je bilo te dni premeščenih ozir. odpoklicanih v zunanje ministrstvo.

* **Novi banski svetniki** so postali Iv. Tovšak iz Mislinje, Miloš Stare iz Ljubljane, Ivan Vesnjak iz Košakov pri Mariboru in France Slavič iz Ljutomer. Prišli so na mesta nekaterih prejšnjih svetnikov, ki so bili svojčas razrešeni.

* **Narodni poslanec dr. Riko Fuks** je med drugim vložil na notranjega ministra interpelacijo zaradi razpusta akademskega društva »Jadran« v Ljubljani.

* **V Celju** bodo dobili stalno vojaško godbo, s čemer se bo izpolnila že dolgoletna želja celjskega meščanstva. Na vsak način bo to lepa pridobitev za vse mesto, zlasti še v tujkoprometnem oziru.

* **Banialuški župan Hamdija Afgan** toži zaradi razžaljenja časti 121 svojih someščanov, ker so se predrznili poslati banu vrbavske banovine spomenico, v kateri županu niso prav nič prizanesli.

* **Združenje poštnih in telegrafskih zvančnikov in služiteljev v Mariboru** je na svojem rednem občnem zboru ponovno izvolilo svojo dosedanja upravo.

* **Banski svet Savske banovine** je za 3. marc sklican k razpravi o novem proračunu.

* **Za žimsko pomoč brezposelnim** je minister Cvetković odobril ljubljanski mestni občini 50.000 din.

* **Akademiji znanosti in umetnosti v Ljubljani** je podaril minister dr. Korošec 50.000 din.

* **O sanaciji Zadrugne zveze** s pomočjo banovinskega posojila je govoril v razpravi o banovinskem proračunu tudi banski svetnik g. dr. Schaubach ter je v svojih izjavah obdolžil kroge pri Zvezi slovenskih zadrug, da »so hoteli« svobodno zadrugništvo eliminirati, postaviti »našim zadrugam celo komisarije« in sploh vse zadrugništvo »glajhšalati«.

* **Deputacija mesta Ptuja** se je te dni mudila v Beogradu, kjer je intervenirala v raznih občinskih in gospodarskih vprašanjih.

* **Proizvodnja električne struje v Sloveniji.** V letu 1937 se je povečala proizvodnja električne struje v Sloveniji od 240 na 280 milijonov kv; na električno centralo v Fali odpade 180 milijonov, na banovinsko električno centralo v Velenju pa 40 milijonov kv.

Odmev z zbora »Seljačke Sloge«:

Ne fašizem — ne komunizem

Preteklo nedeljo je imela v Zagrebu svoje letno zborovanje največja in najmočnejša organizacija hrvatskega kmetstva »Seljačka Sloga«. Na tem zboru je voditelj dr. Mačka zastopal novo izvoljeni senator inž. A. Košutić, ki je v svojih izjavah o orijentaciji hrvatskega kmetstva dejal med drugim: »Po svetu se vseposvobodijeta dva tabora sovražnih si ideologij. Za enega velja, da je z vzhoda, za drugega pravijo, da je iz zapada. Nič zapadnjaškega pa ni v borbi onih iz zapada, in nič vzhodnjaškega v onih z vzhoda. Milijoni in milijoni ljudstva so prišli v nasprotje zaradi temeljnih svojih interesov, gonilno silo so pa dobili od ideologij: na vzhodu od komunistične, na zapadu od fašistične. Malo je narodov, ki so se mogli postaviti na stališče neke neodvisnosti, nevtralnosti in sigurnosti, še manj pa onih, ki so se mogli zoperstaviti — posebno če so mali narodi — silnemu zaletu enega ali

drugega velikega tabora... Mimo nas pa gresta komunizem in fašizem kakor komarja mimo hrasta.«

Posebno ostro pa je inž. Košutić ob tej priliki zavrnil pisanje klerikalne »Hrvatske Straže« in nekatere redovnike in duhovnike, ki na ljudskih mislih po deželi govorijo proti »Seljački Slozi« in proti njenim vodilnim predstavnikom, češ, da so sami brezverci. »Tako so nekaj govorili tudi proti predsedniku in učitelju Radiću. Ti odpadli duhovniki, ki niso vredni duhovniškega naslova, z lažmi onečašajo sveta cerkvena tla in vzvišeni duhovniški poklic. Za te duhovnike-odpadnike, za te desidente, pa se doslej še ni znalo najti ključa, ki naj bi jim zapri vrata v cerkev. Dostojen človek ne more biti toliko drzen, da bi javno vstal proti vsemu hrvatskemu kmetstvenemu pokretu v naši hrvatski domovini. Mi pravimo: dovolj nam je teh ponižanj in žalitev.«

Gospodarski in socialni položaj Slovenije

V razpravi o državnem proračunu sta obširno razpravljala pred narodno skupščino poslanca Ing. Zupančič in dr. Fux. Slednji je v obširnem govoru orisal položaj v Sloveniji, razpravljal o centralizmu in birokraciji in navajal stvarne podatke o gospodarskem in socialnem položaju Slovenije. V Sloveniji ni opaziti nikakoršnega izboljšanja, o katerem vedo toliko povedati poslanci vladne večine. Sedanji finančni sistem s socialne strani ne odgovarja jugoslovanskemu duhu, ker nekatere državljanke bolj obremenjuje, druge pa manj. Ta fiskalna obremenitev je pa najhujša v Sloveniji, ki mora zraven državnih davkov nositi še izredno visoke samoupravne davke. Dr. Fux je s stvarnimi primeri prikazal davčno obremenitev Slovenije ter poudaril, da mora pasivna Slovenija s svojo davčno močjo podpirati druge banovine, ki so dejansko aktivne.

Banovinski proračun 1938-39

Pretekli ponedeljek se je sestel banovinski svet na redno zasedanje ter razpravi o proračunu naše banovine za 1938-39.

Proračun za to dobo znaša 129.793.902 din izdatkov in ravno toliko dohodkov. Posamezne skupine v proračunu znašajo kakor sledi:

občni oddelek	6.795.060
upravni oddelek	1.259.820
kmetijski oddelek	9.408.130
prosvetni oddelek	22.386.780
tehnični oddelek	37.541.230
socialna politika in zdravstvo	12.745.660
finančni oddelek	19.637.200
trgovina, obrt in industrija	2.808.570
rezervni krediti	1.000.000
prispevki ban. zav. in ustan.	16.211.452

skupno 129.793.902

V primeri s proračunom lanskega leta se je zvišal za 9.449.103 din. To povišanje gre predvsem na račun anuitete banovinskega posojila 63 milijonov za sanacijo Zadrugne zveze, ki znaša 5 milijonov 946.600 din. Ostalo povišanje pa sorazmerno odpade na posamezne oddelke banovinske uprave. Pregled proračunov posameznih oddelkov kaže, da so se posli povečali in narastle potrebe. V postavki dohodkov je ostala banovinska doklada neizpremenjena na 50 odst., enako tudi cestna in zdravstvena na 5 odst. Povišana pa je šolska doklada od 26 na 35 odst. Trošarine ostanejo v glavnem neizpremenjene. Je donos trošarine na vino in žganje se predvideva v primeri s prejšnjim, ki je znašal 14 milijonov, na 16 milijonov. Nova pa je trošarina na jedilna olja, znižana pa je doklada na prenosne takse. Celotedska razprava banskega sveta je pokazala, da so pri nas gospodarske razmere še zelo težke ter da bo morala banovina skrbno gospodariti. Na vseh straneh kriče potrebe, kreditov pa je premalo. Upati na je, da bo tudi država storila svojo dolžnost.

Delaj raiši zastoj, kot pa da sploh ni česar ne delaš.

Napis ni kriv, če ga slepec ne vidi. Samo slabiči tarnajo, da je usoda vsega kriva.

Krvave demonstracije proti Ljotiću

Zborovanja, shode in predavanja vodje nacionalističnega pokreta »Zbor« g. Dimitrija Ljotića spremlja kaj čudna usoda. Znani so dogodki ob priliki »Zbor« v Beogradu lanske leto. Podobno se je te dni zaključil tudi obisk g. Ljotića v Šibeniku. Tu je imel Ljotić s svojimi pristaši več sestankov, za zaključek svojega šibeniškega obiska pa je nameraval prirediti v neki dvorani tudi javno predavanje o »Idejnih smernicah novih pokolenj«. Sredi predavanja, ki se ga je udeležilo kakih 200 oseb, večinoma mladine, je ugasnila luč. Pred dvorano pa se jela zbirati čedalje večja skupina demonstrantov, ki so oglašujoče kričali: »Doli Ljotić, doli fašizem!« in metali kamenje v okna dvorane. Policijo, ki je skušala razgnati demonstrante, je množica sprejela s kamenjem ter ranila več stražnikov. Na pomoč poklicani orožniki so skušali s tremi streli v zrak ustraševati demonstrante, a jim ni uspelo. Šele nato pa so oddali več strelcev v smeri, od koder je nanje letelo kamenje. In kot žrtev teh demonstracij je padel v vrat zadet mizar Dragotin Belamarić, brat senatorja Šima Belamarića. Hudo ranjen je tudi pek Peter Dijilov, lažje ranjeni pa so štirje demonstranti, dva stražnika in več orožnikov. Nemire, ki so bili naperjeni proti fašizmu in Ljotićevemu »Zboru«, je policija udušila šele pozno ponoči. — Vodja Ljotić, ki je nameraval prirediti podobno predavanje tudi v Splitu, pa je svoj »dalmatinski obisk« prekinil, ker so mu tudi iz Splita grozili z demonstracijami, ter se takoj odpeljal naravnost v Beograd. Padli žrtvi v demonstracijah proti fašizmu in Ljotiću pa je priredil Šibenik svečan pokop, ki so se ga udeležile velike množice meščanstva in okoliškega prebivalstva.

Kdaj dobimo samouprave?

Naša javnost nikakor ni pozabila, da so razni odlični predstavniki Jugoslovanske radikalne zajednice kot današnje vladine skupine na raznih zborovanjih obljubili čimprejšnjo oživotvorenje banovinskih samouprav, češ, da je to ena izmed programatičnih zahtev JRZ. O tem so podali jasne izjave zlasti g. Gjura Janković, minister Dragiša Cvetković in drugi ministri. Klic po samoupravah pa je našel živega odmeva tudi v ljubljanskem »Slovenecu«. Je torej povsem v redu, če se o tem vprašanju spregovori načelna beseda.

JRZ je na vladi od 24. junija 1. 1935. štirje dobri meseci nas delijo še od triletnice režima, ki je nedvomno imel za beležiti tudi uspehov. Iz izjave, ki jo je po dal gosp. ministrski predsednik dr. Milan Stojadinović kot odgovor predsedniku senata dr. Mažuraniću na nekem beograjskem banketu, bi bilo sklepati, da je vlada oživotvorila že prvi dve nalogi svojega programa: ureditev in pospešitev gospodarstva ter zavarovanje meja na zunaj. Sedaj — tako izhaja iz izjave dr. Stojadinovića — so na vrsti notranja vprašanja. Obljuba glede oživotvorenja banskih samouprav pa je razmeroma že tako stara, da bi bilo tolažljivo, če bi v tej stvari bilo mogoče pokazati vsaj na kake priprave. Jugoslavija je razdeljena na devet banovin in prestolnico kot posebno upravno področje. Banske uprave funkcionirajo že povsod, ponekod so si zgradile že krásne uradne palače. Razmejitev ni bogve kako napačna, manjše mejne korekture bi se pa dale kljub temu brez škode izvesti.

Sedaj gre le zato, da stopijo na mesto postavljenih članov banskih svetov izvoljeni moške iz ljudstva, po načelu sa-

Slovenija upnik države za 8.800.000—din

V zadnjih dneh je imela javnost priliko slišati z dveh merodajnih mest značilne izjave o gospodarskem in socialnem položaju Slovenije. V Narodni skupščini je v razpravi o državnem proračunu prav posebno podčrtal narodni poslanec dr. Riko Fux, da je Slovenija kljub svoji pasivnosti davčno najbolj obremenjena pokrajina, ban dr. Natlačen pa je v svojem eksponatu pred banovinskim svetom omenil, da dolguje država naši banovini 8 milijonov 800.000 dinarjev samo za bolniške stroške in ker država tega dolga ne poravnava, je morala banovina povišati šolsko doklado od 26 na 35 odstotkov. K temu je še dodal, da je Slovenija plačala davka na poslovni promet, iz katerega se nakazuje dotacija banovinam, za okroglo 33 milijonov din; od tega ogromnega zneska pa je dobila nazaj jedva eno desetino. Prav tako je naša banovina prikrajšana pri centraliziranih banovinskih trošarinah itd. V mnogo večje breme kakor v drugih banovinah so tudi naše banovinske ceste, ki jih imamo v razmerju do državnih cest mnogo več kot druge banovine.

Te navedbe pač dovolj zgovorno potrjujejo, kako je zaradi tega vse naše slovensko gospodarstvo preobremenjeno. V takih kleščah je težko sestavljati gospodarski proračun z veselimi in zadovoljimi izgledi za bodočnost. In kljub temu prihajajo v javnost še vedno glasovi o novih centralnih fondih in centralnih ustanovah, s katerimi smo imeli Slovenci doslej kaj bridke izkušnje. Breme celokupnih davkov je tako težko, da v precejšnji meri onemogočuje slovenski podjetnosti širši razmah in razvoj. Česar koli se loti naš podjetni človek bodisi na podeželju ali pa v mestu, vse je z davčnimi obloženostmi v toliko meri, da mora njegov gospodarski optimizem malone do kraja splahneti. In vendar je tako jasno kakor na dlani, da bi morala biti posebno Slovenija gospodarsko najmočnejša, da bi mogla vzdržati pritisk konkurence in najrazličnejše vplive, ki silijo izza meja. Za Slovenijo kot stražarja severne meje naše države je gospodarska trdnost usodne življenjske važnosti. Tega bi se morali zavedati ne samo vsi Slovenci, nego tudi na tistih mestih, kjer se razdeljujejo viri in možnosti za tako gospodarsko trdnost, če že ne drugače, pa vsaj toliko, da pošteno sprejmemo vsaj toliko, kolikor smo tudi pošteno dali. Potem bo pač sam po sebi odpadel občutek, ki nas mori, da smo degradirani na zanuščeno pokrajino.

Teško je, če ima ena ovca sedem pastirjev.

Kdor ne more, kar bi hotel, mora, kar more.

Ne pluvaj v studenec; morda boš moral iz njega še piti.

Slovenski kmet najbolj zadolžen

V Sloveniji je 509 denarnih zavodov predalo Privilegirani agrarni banki kmetijske dolgove za 47.863 dolžnikov, ki v celoti dolgujejo 479.6 milijonov din. Povprečno je torej zadolžen slovenski kmet za 10.020 din, kar predstavlja največjo zadolženost v naši državi. Naiveč dolga v Sloveniji odpade na kreditne zadruge, in sicer na 455 zadrug s skupno 375.7 milijonov, odnosno 39.851 dolžniki. Pri 25 bankah pa je zadolženih oz. je bilo zadolženih 1333 dolžnikov za 88 milijonov din.

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

*

Tedensko zrcalo

„Najboljše informiran“ list

Ljubljanski »Slovenec« bi rad, da bi mu šla slava najboljše informiranega slovenskega lista. V tem smislu je tudi sprejel prvo številko naše »Edinosti« ter ji iz virov v Kopitarjevi ulici dal svoj blagoslov za na pot. Podoba je namreč, da mu je »Edinost« silno pri srcu; poleg drugega se je celo pobrigal za njeno upravo in naslove, na katere je bila poslana. Dal si je neizmernega truda, da je v enem samem sobotnem popoldnevu predirjal vso Slovenijo in celo v inozemstvo mu ni bila pot predolga, da je potem mogel ves zasoplen tvegati mnenje, da sta upravi »Edinosti« in »Branka« v dogovoru glede naslovov. Morda zato ne bo preveč razočaran, če mu zaupamo, da sta po tej njegovi domnevi bili v »tajnem dogovoru« tudi upravi »Edinosti« in »Slovenca«, zakaj »Edinost« je bila poslana tudi na premnoge naslove, na katere prihaja »Slovenec« in o katerih menda misli »Slovenec«, da jih ima v zakupu in so izključno zanj rezervirani. In vse to se zgodi celo »najboljše informiranemu« slovenskemu listu! — Kajpada, nujno potrebno in od sile taktno in kolegijalno do poklicnega novinarja pa je bilo navesti, kje vse je že sodeloval urednik »Edinosti«. Kaj, ko bi se sestavila tudi za »Slovenec« uredniški in novinarski štab taka »leštica sodelovanja«?

Ali je res tako?

Nedeljski »Slovenec« pojasnjuje v svojem notranje-političnem pregledu pomen in izid nedavnih senatorskih volitev ter pravi, da so te volitve ponovno dokazale, da so prave politične skupine v naši državi samo JRJ in HSS ali v oseh, ki te skupine vodijo: dr. Stojadinović, dr. Korošec, dr. Spaho in dr. Maček. Vsa druga imena, kakor Davidović, Jovanović, Stanojević, Živković itd. je prerasel razvoj. JNS pa se drži zgolj še kot centralizem oz. prikrita ali odkrita želja za postopno likvidacijo hrvatstva in slovenstva.

„Dajte svobodo mišljenja“!

Pri šolski predstavi v nekem gledališču v Grazu, kjer so dajali Schillerjevega »Don Carlosa«, je prišlo ob besedah markiza Pose: »Sire! Dajte svobodo mišljenja!« do tako ognjevitiga ploskanja in mladinskega navdušenja, da je morala uprava igro prekiniti. Naslednjega dne pa je višji šolski svet igro prepovedal kot mladini neprimerno!

Končno smo se le pobratili

Pristaši sokolskega gibanja in člani sokolskih organizacij se medsebojno nazivajo z bratom in sestro. To naj bi bil znak tesne povezanosti, pripadnosti in prisrčnosti med člani Sokola. Iz poročil o nastopih in prireditvah Zveze fantovskih odsekov pa je razvidno, da se članstvo te organizacije medsebojno tudi naslavlja z istim naslovom. Morda pa smo le naposled prišli na pravo pot bratstva in edinosti?

Kakšna ne sme biti politika

V »Delavski pravici«, glasilo Jugoslovanske strokovne zveze beremo, da se je pokojni univerzitetni profesor dr. Žolger v nekem svojem predavanju takole izrazil o napakah v politiki: »Največja napaka v politiki je nedoslednost. Angležem očitajo, da so često nelogični in nedosledni. Kolikor je to res, bodo Angležem trpeli zelo veliko škodo. To se bo pokazalo v prihodnjih letih. Toda, kaj je za Angleže velika škoda, ko pa imajo skoraj tretjino sveta v svoji oblasti. Vse hujski je politični problem nedoslednosti za male narode. Majhen narod, ki nima premočrtne politike, ki taktizira brez ozira na temeljna politična načela, tvega svojo življenjsko eksistenco. Največja napaka v politiki je nedoslednost, nekonsekventnost, mahendravost, kolebanje. Posenen, moralen, politično zrel narod nikoli ne sme dopustiti, da bi mu kdorkoli s kakršnimkoli izgovorom vodil oportunistično politiko, politiko pobiranja drobtin, kakor se temu pravi v preprostem dnevnem življenju, pri tem pa pogazil temeljna načela naroda«. — To mnenje bi bilo lahko danes za abecednik vsem, ki se vrtikajo v politiko.

Svetovna konferenca v Londonu:

Obsodba Japonske - pomoč Kitajski

Grozodejstva iz japonsko-kitajske vojne so zaprepastile ves kulturni svet. Posamezne države so sicer poskušale dopovedati Japonski na miren način, da na svetu še živi čut človečnosti, da še bdi pravica. Toda Japonska se za vse te opomine ni zmenila, nego je nanje odgovarjala s topovi, bombami in klanjem nedolžnega kitajskega ljudstva, da tako zadosti svojim osvajačnim imperijalističnim ciljem, pred katerimi so besede človečnosti, pravica, svoboda, dostojanstvo in mednarodne pogodbe samo prazna pena. Zanj velja prej ko slej zgolj »pravica močnejšega«.

Spricho japonskih grozodejstev, je bila sklicana v Londonu svetovna konferenca z namenom, da se na učinkovit način ukori Japonsko, Kitajski pa pomaga. Svetovna konferenca, ki se je udeležilo 800 od

poslancev iz 20 držav, je sklenila, na posamezne države uvedejo najstrožji boj kot japonskega blaga ter zaprejo vse kredite. Kitajski pa naj se pomaga z novimi krediti. Posameznim državam je naročeno, naj ta sklep izvajajo v okviru njih zakon-ske možnosti. — Sklep ni slab, toda bati se je, da bo ostal jalov, kakor je ostal jalov doslej še vsak sklep z namenom, dopovedati brezobzirnemu in pohlepnu osvojevalcu, da ni on sam in vsemogočen na svetu, ampak da mora spoštovati tujo lastnino in tuje življenje tako kakor spoštuje svojo lastnino in ceni svoje življenje. Gospodje diplomati so torej opravili svojo dolžnost, se razšli po trupalnem delu in potem vse tiho je bilo... Ne, na Daljnem vzhodu pa še vedno grmijo topovi in v krvi padajo tisočere in tisočere žrtve nenasitnega pohlepa in lakotnosti.

Odkrita diktatura v Romuniji

Romunski kralj Karol.

Vrenje in spremembe v Romuniji so vzbudile splošno pozornost. Že po 40 dneh vladanja je padla fašistična vlada Oktavijana Goge. Ta nenaden padec je naravno izzval možnost, da bo vzela v roke krmilo države vlada demokratične narodne sloge. Tako bi vsaj veleval naravni razvoj dogodkov in ozadje, zaradi katerega je padla glava Goge. Toda Ro-

munija je postregla svetovni radovednosti in pričakovanju z novo senzacija. Oblast je prevzela v svoje roke odkrita diktatorska vlada, ki ji načeluje vrhovni poglavar romunske pravoslavne cerkve patrijarh Miron Cristea. Vlada je izdala diktatorske odredbe, ter uvedla najstrožjo cenzuro ter pripravila novo ustavo stanovskega značaja. V vladi diktature sodelujejo predstavniki nekaterih strank. Vstop v to vlado pa je odklonil voditelj velike narodno-kmetijske stranke dr. Maniu, ki je podal značilno izjavo: »Narodno-kmetijska stranka je začudena in vznemirjena nad načinom, kako je bila rešena vladna kriza po padcu Goge. Dobili smo namreč odkrito diktaturo. Romunijo bi rešila le demokratična politika. Ker sem z vso svojo dušo demokrat in za ohranitev ustavnosti, nisem maral vstopiti v takšno vlado, čeprav sem bil naprošen.« Nova diktatorska vlada obeta, da bo povrnila v romunsko življenje red in mir, dvignila gospodarstvo in skrbela za kmeta in delavca ter sploh izboljšala razdrapano stanje. To so zaenkrat obljube. Kako bo z dejanji, je drugo vprašanje.

Eden — angel evropskega miru

V evropskem kotlu neprestano vre. Trenja in nasprotja ustvarjajo napeto stanje. Evropski mir in ravnotežje sta dan za dnem na konici noža. Na vseh straneh samo krpanje, poskusi, konference, dobra

Angleški zunanji minister A. Eden.

volja itd. Ljudi se upravičeno polašča neka nervoznost in zbežanost. Zakaj vse je tako nestalno, od danes do jutri. Jedva se zakrpa en spor, že izbruhne nov, ki zopet grozi vreči iz tira in zanetiti evropski požar ter pograti ljudstvo v klanje. 'zza kulis se dan za dnem oglašajo nove zahteve, novi interesi, ki kažejo, kako

neurejene so splošne razmere v Evropi. Ljudstvo pa je daleč od vsega tega. Saj v redko kateri državi samo odloča o svoji usodi; ali stoji topo ob strani, ali pa slepo drvi za gesli in samozavanimi voditelji. Kam? V pogubo, v rešitev?

Na pot oziroma obisk po evropskih prestolnicah se spet odpravlja angleški zunanji minister A. Eden. Najprej v Pariz, odtod v Rim—Ankaro—Atene—Bukarešto—Beograd—Budimpešto—Dunaj—Prago—Varšavo—Berlin in Bruselj. Ta Edenova pot naj bi predstavljala pot pomirjenja in sprave med evropskimi narodi in državami. Križeva pot bo to, skozi ogenj tako nasprotujočih si interesov in taborov, vsekakor pa zelo koristna in pomembna, če-tudi je v njej skritega precej angleškega interesa: očuvati v vseh strani vsemogočni britanski svetovni imperij! Upati pa je treba, da bo evropski obisk Edna vsaj za nekaj časa pomiril razjarjene evropske duhove.

Anekdotična.

Pred pokojnega nemškega maršala Hindenburga je nekega dne stopil kmet. »Ekscelenca, v parku sem našel vaš robec, bil pa bi nad vse srečen, če bi ga smel obdržati v spomin.« »Nikakor,« je naglo dejal maršal, »vrnite mi ga. Saj je to še edina stvar, v katero smem vtakniti svoj nos.«

NAŠE ČITATELJE IN NAROČNIKE prosimo, naj nam sporočijo naslove svojih znancev in prijateljev, da jim bomo poslali »Edinost« na ogled!

Uniformirana »Kmetijska zveza«

»Orač«, glasilo Kmetijske zveze, javlja da bo KZ uvedla za svoje članstvo posebne uniforme in društvene zastave. Uniformirani bodo moški in ženski člani. Nekateri pravijo, da bo ta uniforma zelene barve.

Dva bregova

V vrstah katoliško usmerjenega delavstva že dalje časa zelo vre. Ostro borbo vodita na eni strani »Delavska pravica« na drugi pa »Slovenski delavec«. »Slovenski delavec«, ki ga urejuje kaplan Križman z Jesenic, imenuje to trenje v »borbu katoliškega delavstva ločitev duhov in jasno opredeljuje dva bregova, ter pravi, da se na enem bregu nahajajo po-

leg »Delavske pravice« še »Jutro«, »Slovenski narod«, »Sobota«, »Kovinar«, »Delavska politika«, »Glas delavca« in »Slovenska beseda«. Na drugem bregu so pa s »Slovenskim delavcem« še »Slovenec«, »Straža v viharju«, »Mi mladi borci«, »Mi mladi delavci«, »Naš list«, »Gorenjec« in »Na mejah«. Skupine, ki se nahajajo na bregu »Delavske pravice«, imenuje kar pavšalno ljudska fronta, o kateri pravi, da je slepilo, ki kakor hudič v paradizu obljublja bogonakost, prinaša pa suženjstvo in revščino.

SOTRUDNIKE IN DOPISNIKE prosimo, da pošljejo svoje prispevke najkasneje do vsake srede v tednu.

7 dni po svetu

□ Proti propagandnemu filmu »Španska zemlja« so bile v Bruslju velike protikomunistične demonstracije, tako da je morala policija prepovedati nadaljnje vrtenje filma.

□ Angleška se ne bo udeležila olimpijade leta 1940 v Tokiu. Skoraj vsi angleški sportni savezi so se izjavili proti sodelovanju Anglije na olimpijadi v Tokiu. Svoj korak opravičujejo s tem, da se nikakor ne spodobi, da se vršijo olimpijske igre v državi, ki se vojskuje.

□ Društvo prijateljev Japoncev je bilo osnovano na željo Mussolinija v Rimu.

□ Rok kaderske službe je bil v Avstriji podaljšan za 6 mesecev, tako da mora odslej služiti vsak vojni obveznik 18 mesecev.

□ V poljski generaliteti so bile te dni izvršene večje izpremembe, v nekaterih večjih mestih Poljske so bili postavljeni novi mestni komandanti.

□ 193 milijonov lir kredita je odobrila italijanska vlada za gradnjo novih vojnihi brodov.

□ Madžarska vlada pripravlja novo socialno zakonodajo, pri kateri bosta najvažnejša starostno zavarovanje za industrijsko delavstvo in starostno zavarovanje za poljedelsko delavstvo.

□ Bivši romunski predsednik Goga je kar nenadoma zbolel. Na zdravljenje je odšel v St. Moritz, kjer se že dalje časa nahaja tudi bivši zunanji minister Titulescu.

□ O položaju v Romuniji objavlja »Paris Soir« senzacionalne vesti ter pravi, da je patrijarh Miron Cristea že podal svojo ostavko, ki je pa kralj ni sprejel. Iz istega vira izhajajo tudi informacije, da je tudi v vladi sami izbruhnilo veliko nasprotje. Nekateri člani vlade so namreč za stanovsko ureditev države, drugi pa svetujejo povratek v strankarski parlamentarizem.

□ V Indiji zopet grozi ustavna kriza. Pet ministrov pokrajinske vlade je že odstopilo in javnost z veliko napetostjo pričakuje, kako bo indijski voditelj Gandhi rešil položaj.

□ Avstriji ni za tujce. Po novem zakonu o tujcih bodo morali vsi tujci, ki so pred kratkim prišli v Avstrijo in tudi oni, ki so že dalje časa v Avstriji, zaprositi za posebno dovoljenje za bivanje v Avstriji.

□ Državniki balkanskih držav se sestanejo 25. t. m. v Ankari na zasedanje držav balkanskega sporazuma.

□ O abesinskih uporih zanikajo italijanske oblasti vse vesti, ki jih je razširilo časopisje.

□ Anglija je zgradila v Singapuru ogromno ladjedelnico. Če hočeš mir, pripravljaj se na vojno!

□ Varšavo bo v maju obiskalo več evropskih državnikov, med njimi tudi diktator Romunije patrijarh Mirona Cristea in italijanski zunanji minister grof Ciano.

□ Ministrstvo miru. Mednarodna rotacijska zveza je razposlala predlog, naj se v okviru vsake vlade osnuje posebno ministrstvo miru. Kaj vse terja ta mir — malo dobre volje!

□ Angleški listi živahno tolmačijo dogodke v Romuniji. »Times« so mnenja, da bo kraljeva diktatura vrnila Romunijo spet v vrsto demokratičnih držav. »Daily Telegraph« pravi, da sloni sila nove vlade zlasti na spretnosti in priljubljenosti kralja. »Daily Herald« pa dodaja: »Če kralju poskus ne uspe, potem se bliža država državljanski vojni, kar bi pa pomenilo tudi konec za samega kralja.«

□ Žigovanje denarja je odredila nova vlada v Romuniji.

□ »Korak k miru« pripravlja Roosevelt, ki želi čim tesnejše gospodarsko sodelovanje USA in Evrope.

□ Več grških državnikov in politikov ter javnih delavcev je bilo zadnje dni aretiranih in interniranih zaradi protivladne propagande na najrazličnejše otoke.

□ Na Koroškem je policija odkrila večjo komunistično organizacijo ter aretirala 17 oseb.

□ Japonci so v boju proti komunizmu zaplenili v letu 1937 več nego 1 milijon ilegalnih knjig, brošur in letakov.

□ Delavski nemiri so izbruhnili na Dunaju: delavci zahtevajo, naj vlada objavi, o čem sta govorila dr. Schuschnigg in Hitler.

□ Polet okoli sveta pripravlja Mussolinijev sin Bruno, čim se povrne iz Južne Amerike.

□ Med Rusijo in Kitajsko je bila sklenjena letalska pogodba, po kateri ima edino Rusija pravico graditi letališča na področju Kitajske.

Kulturna obzornja

15 let po Tavčarju

„Ker je bil tiste dni moderen „liberalizem“, kakor je danes moderen „socializem“, hotel sem v svojih spisih zastopati prvega, čemur se ni čuditi. Tudi opozicija proti konservativnemu naziranju je živela v meni.“

(Izidor Cankar: Obiski, 146.)

Ta Tavčarjeva izjava gotovo ne izraža prepričanja, da je vse njegovo pisanje le modna zadeva, ki je podvržena izpremenljivim dnevnim geslom; vendar pa nam razgrinja zanimiv pogled v vzmeti ne le Tavčarjevega, ampak vsega »liberalnega« leposlovja in politike pri Slovencih. Zdi se, da so se tedaj pri nas le prav megleno zavedali, da »liberalizem« in »socializem« nista zgolj modni gesli, po katerih je treba usmeriti politiko in literaturo, ampak zgodovinska nujnost, ki mora slediti gotovemu političnemu, družabnemu in kulturnemu razvoju. Med ideologijo, ki se je ogledovala po tujih vzorih, in med dejanskimi prilikami je moralo nastati neso-

glasje, ki je tako značilno za to politiko in te ljudi.

Ali ni delitev v pisatelja Emila Leona in politika dr. Ivana Tavčarja, ki jo tako radi povdarjajo, kadar govorijo o Tavčarjevih pisateljskih nedostatkih, tudi izraz tega nesoglasja? Dočim si je drugod našel liberalizem umetniškega sopotnika v realizmu in celo naturalizmu, se je naš najtipičnejši predstavnik liberalizma le postopoma razvijal od romantika, ki je bil zaverovan v fevdalno preteklost, poezijo rimsko-katoliških obredov in kmetiško konservativnost, do realista.

15 let je poteklo po njegovi smrti. Maršikaj se je izpremenilo od tedaj. Novi problemi stopajo pred slovenskega politika in pisatelja. Ali smo postali bolj realni politiki? Koliko imamo pisateljev, ki so se povzpeli preko Tavčarjevega papirnatega obravnavanja političnih gesel v romanu »4000«? Koliko jih imamo, ki so dosegli čudovito sugestivno silo in živo prepričevalnost njegovega »Cvetja v jeseni« in njegove »Visoke kronike«?

jad.

Kulturni drobiž

Kreftovo »Veliko puntarj« bodo po več kakor enoletnem oklevanju igrali v ljubljanski drami. Upati je, da bo ta drama, ki je že prevedena v srbohrvaščino in češčino ter jo je kritika toplo sprejela, v režiji znanega režiserja ing. Bojana Stupice dobro uspeša.

24 pesmi Otona Zupančiča (3), Srečka Kosovelca (8), Toneta Seliškarja (8) in Mileta Klopčiča (5) je izšlo v ruskem prevodu, ki ga je oskrbel pesnik Aleksej Surkov. Posebno prevodi iz Klopčiča so po mnenju kritikov prav posrečeni.

197 zvezek Dodatkov k Ottuemu Slovniku naučnem, ki je eden največjih slovenskih leksikonov, je pred nedavnim izšel. Razen gesel: Radio, Radiofonija in Radek bo pri nas posebno zanimal članek o Stjepanu Radiću.

Češko-slovaški film naglo napreduje. Leta 1937. so ustvarili 54 novih filmov, od teh šest v nemškem jeziku. Glavni režiserji so bili Mac Frič, M. Cikan, V. Lamač. Največji konzument teh filmov je baje Maribor.

Ukrajinski prevod Vergilove Eneide, ki ga je pred več kot sto leti napisal in izdal kot prvo posvetno knjigo v prostem narodnem jeziku Kotljarevskij, čigar opereto »Natalka Poltavka« smo zadnjič videli v kinu, so izdali s številnimi ilustracijami v sovjetski državni založbi.

Podkarpatoruski ilustrirani mesečnik »Most«, ki izhaja v Chustu (ČSR) pod uredništvom pesnika J. Mikuliča je zaključil svoj drugi letnik. Vsi, ki se veselimo vsake svobodno se razvijajoče kulturne raznolikosti in ne uživamo ob pogledu na dolgočasno uniformiranost, si želimo, da bi list še odločno uspešno pričel kulturno širokogrudnost češkoslovaške demokracije.

Bohumil Kafka, znani češki kipar, ki je bil učenec slavnega Rodina in je poleg drugega ustvaril Stefanikov spomenik v Bratislavi in Žižkov spomenik v Pragi, je praznoval 14. februarja svojo 60letnico.

Bolgarski Zidje so izdali v svoji biblioteki »Probuda« brošuro ing. G. Vlkova o Masaryku. Cistim rasistom se bo zdaj Masaryk še bolj zameril.

Mussolinijevo Zbrano delo je izdala založba Flammarion v francoskem prevodu. Ni nam znano, ali izide tudi njegovo kvalitetno literarno delo.

Mariborska kulturna kronika

V četrtek se je s predavanjem dr. Marina o higieni matere in otroka med nosečnostjo in o rojstvu začel materinski tečaj, s katerim Žensko društvo proslavlja 20letnico osvobodjenja. Predavanje, ki so ga ponazorile nekatere skioptične slike, je bilo dobro obiskano.

V petek je Ljudska univerza na pobudo narodno obrambnega društva »Branibora« in »Koroškega kluba« s Koroškim večerom počastila spomin pred 50 leti umrlega Andreja Einspielerja. V slavnostno okrašeni dvorani, kjer je visela na odru z narodnimi in državnimi trakovi ovita Einspielerjeva slika, se je nabralo polno poslušalcev. Naiveč se veda tudi topot srednješolske mladine.

Po uvodnih besedah tajnika Ljudske univerze, profesorja Stanka Buncica, se je zvrstila eno uro in pol trajajoči program s petjem, deklamacijo in z lepimi skioptičnimi slikami iz Koroške, ki so jih učinkovito tolmačili Maistrovi, Ellerjevi, Pregljevi, Aškerčevi in Gradnikovi verzi.

Osrednja točka večera pa je bilo pre-

davanje dr. Janka Kotnika o Einspielerju. V kratkem uvodu nas je seznanil s koroško literarno tradicijo in vlogo tega našega obmejnega okoliša v izgraditvi celotne slovenske kulture od Trubarjevih časov, ko je bila Koroška že konzument slovenske knjige, pa preko Gutsmana, Drabosnjaka, Jarnika in Majarja do Ahacila, ki je izdal prvo knjigo slovenskih prosvetnih pesmi v notah. Nato je prešel predavatelj na okolje in čas, iz katerega je vzrasel Einspieler. Sledili smo mu skozi srednjo šolo in blagoslovje do številnih dušnopastirskih služb, zlate maše in smrti, ki je odjeknila po vsem slovanskem svetu. Spoznali smo njegovo narodno vzgojno in časnikarsko delo v »Sloveniji«, »Carinthii« in »Südslawische Zeitung«, ki jih je zasipal s svojimi treznimi in odločnimi članki. Občudovali smo njegovo živo, skoro trmasto vneto pri snovanju novih časopisov. »Šolski prijatelj«, »Stimmen aus Innerösterreich«, »Draupost«, »Kärntnerblatte«, »Kärntner Volksstimme« ter »Slovenec« in »Mir«, ki je izhajal od 1920, pričajo o njegovem neumornem delu in izdajateljskem pogumu. Njegovi članki, ki z vso ostrostjo napadajo absolutizem in centralizem ter se spretno in duhovito zavzemajo za federalistično ureditev države, se še danes dobro berejo. Toda v vsem Einspielerjevem delu je tudi trpka kaplja. Spoznati je moral, da je zaman njegov napor, da bi pridobil za pravične zahteve Slovencev tudi katoliške Nemce, kakor se tudi današnji koroški Slovenci zaman sklicujejo na katolicizem svojih gospodarjev.

V soboto je priredila mariborska Ruska Matica koncertni in družabni večer z uspešnimi nastopi ruskih umetnikov iz Ljubljane in Zagreba.

V torek so imeli napredni akademski starešine svoj mesečni debatni večer. Debatiralo se je o temi »Trojki contra Staline«.

jad.

Delo slovenskih pedagogov v srbsčini

Znana slovenska pedagoška književnika E. Vranc, učitelj v Studencih pri Mariboru in Jos. Dolgan, šol. upravitelj v Planini pri Rakeku sta ob lanskem razpisu najboljšega učnega načrta za ljudske šole v Jugoslaviji prejela 1. nagrado v znesku 3000 din. Centrala jugoslovanskega učiteljskega združenja je sedaj ta nagradjeni učni načrt izdala v srbsčini. Načrt je vzbudil veliko pozornost ter je kot projekt predložen ministrstvu prosvete, ki ga bo ob noveliziranju učnih načrtov brezdvomno vpoštevalo, saj načrt za 8 letno šolsko obveznost predstavlja zaključen kompleks splošne izobrazbe, vpoštevajoč pedagoška načela najmodernejših školskih reform v povojni dobi. Učitelj Vranc je izdal že leta 1935. prvi projekt, ki je takisto izšel v cirilici in je bil takoj razprodan, lani je izšla obsirna razprava pri Slov. šol. matici »Osnove strnjenejšega šolskega dela v teoriji in praksi«, ki se prevaja tudi v srbsčino. Skupno s šol. upraviteljem J. Dolganom sta letos pri Učit. tiskarni izdala »Podrobnji učni načrt za slovenske ljudske šole«, prva sistematična zbirka snovi v strnjenejših letnih enotah za izbor po krajevnih potrebah in prilikah. Ogromno delo, ki ga nimajo niti tujci! — Ponovno se je pokazalo, da Slovenija v prizadevanju za moderno šolsko preobnovo daleko prednjači! Želimo le, da bi se prizadevanja pobornikov uresničila in bi Jugoslavija v šolskem oziru čimprej stopila na kulturno višino drugih narodov!

Dopiši „Edinosti“

Sv. Boltenk pri Središču

Tukajšnje »Društvo kmetijskih fantov in deklet«, ki ga z večšo roko vodi agilni predsednik g. Joško Tomažič, je priredilo preteklo nedeljo nad vse dobro obiskano predavanje o slovenskem tisku in novinarstvu. Predavatelj novinar gosp. Ivan Grešak je v svojem izčrpnem predavanju orisal razvoj slovenskega časopisja od V. Vodnika pa do današnjih dni. Številnim poslušalcem je tudi prikazal tehnični nastanek ter urejanje časopisa. Po uspelem predavanju se je razvila živahna debata, ki je pokazala, kako se kmetijska mladina živo zanima za vsa vprašanja javnega življenja.

Tezno pri Mariboru

Na postaji Tezno je v letu 1937. vstopilo in izstopilo 130.000 potnikov. Iz tega je jasno razvidno, kako nujna je bila potreba, da se je postavilo in uredilo postajo Tezno. Sedaj pa je nujno potrebno, da se čimprej uredi tudi Meteljkova ulica, po kateri bi se stekal ves glavni promet na vozovih in peš iz V. okraja mesta Maribor (kjer se nahajajo delavske kolonije) ter iz Zg. Razvanja, Nove vasi, Peka in Studencev itd. Sedaj morajo prebivalci iz omenjenih krajev peš in z vozili po dolgih ovinkih na postajo Tezno in v tovarne ter nazaj, kar povzroča zelo veliko zamudo časa. Prebivalstvo v južnem delu Maribora in pod Pohorjem nujno prosi občino Maribor in Pobrežje, kakor tudi merodajne činitele, da bi se Meteljkova ulica čimprej uredila za promet z vozili in peš, za kar bomo vsi prebivalci zelo hvaležni. Če se je našlo sredstva za potrebno, da se precej drago postajo Tezno, naj se žrtvuje še nekaj za to prepotrebno cesto. Cesto med vodovodom in gramozno jamo, ki vodi od Tržaške ceste proti postaji Tezno, ki se imenuje Aškerčeva ulica, je potrebno urediti tudi zaradi aerodroma, ki se bo spomladi gradil na Teznu in je ta ulica najbližja postaji Tezno in Tržaške ceste in od tam do postajališča za zrakoplove.

Kamnica

Čitali smo, da se bodo okoliški okraj v najkrajšem času elektrificirali. Pri tej priliki prosimo merodajne činitele, da bi se Vrbanova ulica, ki vodi iz Maribora proti Lorenčičevi gostilni v Kamnici primerno razsvetlila. V Maribor in Kamnico

pride vsako leto mnogo tujcev in se je večkrat slišalo godrnjanje letoviščarjev, da ta najlepša promenadna ulica ni razsvetljena. Tudi za Mariborčane je po Vrbanovi ulici najprimernejši izprehod na Mariborski otok in v Kamnico ter se tudi od mariborskih izletnikov slišijo neprestane pritožbe, da ta cesta ni razsvetljena, da si leži v mestnem okolišu, skoraj v sredini mesta Maribora. V interesu glada mestne občine in električnega podjetja prosimo, da bi cesta zagledala čimprej sluč sveta«.

Celje

Skromno in tiho se je zaključila prva kulinarčna razstava, ki je bila v mali dvorani hotela »Union«. S to prireditvijo je tudi Celje pokazalo lep napredek v pogledu tujkega prometa. Veliko truda in požrtvovalnosti je bilo treba za imenovano pridobitev. Mala je bila razstava in vendar dovolj obsežna, ter je bila podučna za vse. Zanimivo je, da je ravno med občinstvom bilo največje zanimanje, dočim je bila razstava prirejena ravno v prid gostilničarstva. Kljub temu pa je prireditelj dosegla svoj namen, ter je bil obisk prav zadovoljiv. Razstavni odbor je rešil svojo nalogo uspešno, in šel preko vseh zaprek z uspehom. Prav gotovo pa bode ob priliki II. kulinarčne razstave sodelovala vsa celjska hotelska in kavarniška obrt polnoštevilo.

Iz Kočevia

Sicer je predpust na Kočevskem dokaj živahen, ker prireajo nemška gasilska društva tradicionalne pustne maskarade s plesom. Tudi Slovenci v Kočevju se pridno vrte na raznih zabavah. Kakor doznavamo, je bila ena zadnjih maskaradnih prireditev tako obiskana, da ljudje v gostišču »Trst« niso mogli dobiti sedežev. Pred tedni so mladi slov. literati priredili v Kočevju literarni večer in sicer v istem prostoru, ki pa je bil tako slabo obiskan, da prireditelji niso krili niti stroškov. Da Slovenci v Kočevju torej raje plešejo kakor posejajo kulturne prireditve, se ni čuditi. Obdani od kočevskih Nemcev ne čutijo potrebe prisluhniti slovenski besedi na literarnem večeru. Tudi to je znak časa in donesek k spoznavanju miselnosti in ljubezni pomeščanih kočevskih Slovencev do svojega rodu.

Nova pota Avstrije in Nemčije

Avstrijski kancelar dr. Schuschnigg.

Te dni je zabeležila svetovnopolična kronika pomemben dogodek. Dne

Španska državljanska vojna

Na frontah španske državljanske vojne je bilo zabeležiti v preteklem tednu po znanih ofenzivah republikancev v področju Teruela celo vrsto sunkov generala Franca. Republikanska milica je imela velike izgube, zlasti je bilo mnogo republikancev ujetih, pa tudi nacionalistom so bile spričo kamnitega terena, ki nudi korak za korakom kritje, prizadejane težke izgube. Podoba je, da so sedaj nacionalisti trenutno v ofenzivnem položaju, čeprav so borbe proti koncu preteklega tedna radi snežnih viharjev in zametov precej popustile. Nasproti si stojita skoro enako močna sovražnika. Dočim ima general Franco večino kmetijskih pokrajin, imajo republikanci velika mesta z delavstvom in pa pristaniška mesta na vzhodni obali Sredozemskega morja. Kljub poostreni kontroli dobivajo republikanci iz Francije, Anglije, Češkoslovaške itd. še vedno orožja, municije, nafta itd., ravno tako pa tudi generala Franca podpirajo avtoritarne države, zlasti pa Italija. To vmešavanje na obeh straneh, ki se pa

v diplomatskem jeziku imenuje »nevmešavanje«, je tudi krivo, da operacije še niso končale z zmago ene ali druge stranke. Zdi se, da bo račun plačal ubogi španski narod.

Med tem je general Franco v Salamanci imenoval in organiziral prvo regularno vlado nacionalne Španije, ki ima sedaj pravzaprav tri vlade: Francovo v Salamanci, valencijsko s sedežem v Barceloni in povrh še katalonsko »generalidad« v Barceloni.

Kakor kažejo razna znamenja na obzoru londonskega odbora za nevmešavanje, se bodo velesile vendarle odločile za to, da se španski vojni napravi konec. Pogajanja o umaknitvi inozemskih prostovoljcev so že tako daleč napredovala, da je sporazuma pričakovati vsak trenutek. Anglija misli s tem v zvezi obema strankama priznati značaj vojskujočih se držav, kar bi utegnilo pospešiti končno vojaško odločitev. To tem bolj, ker zbira general Franco trenutno na Guadajalari in pred Madridom vse razpoložljive čete.

Tudi letos vino rado porjavi

Spoznava ali vidnost porjavanja, njega preprečitev in ozdravitev

Vsako leto dobivamo od številnih vinarjev in vinskih obrtnikov vprašanja o tem pojavu. Tako tudi letos, ko bi človek mislil, da je že dovolj ustrezajočega pouka v strokovnih listih in knjigah, pa tudi v javnih predavanjih in drugih strokovnih prireditvah.

Porjavenje vina je grda in nagajiva vinska napaka. Pri nobenem sodu se ne moreš zanesti, da bi te ta spaka prej ali slej ne dražila: po pretoku, v načeti ali odprti posodi, celo v slabo zamašeni steklenici se čestokrat pojavlja. Takšno vino ni baš zdravju škodljivo, vendar je jako ogabnega okusa in zato neužitno. Po vinskem zakonu ne sme v promet.

O vzrokih porjavanja vina tu ne bomo govorili, ker nas danes bolj zanima, kako porjavenje prepoznamo, preprečimo in ozdravimo.

Upoštevajmo dvojce:

1. Pri vsakem vinu, ki še ni porjavelo, lahko vnaprej določimo, da-li nam bo to vino ob nekih pogojih pozneje porjavelo ali ne; v prvem primeru porjavanja lahko preprečimo na prav enostaven način.

2. Vino, ki je že porjavelo, moramo ozdraviti, preden ga damo v promet; dotlej sploh ni užitno. Odprava porjavelosti je včasih tako enostavna ko preprečitev, včasih pa nekoliko bolj zamotana, vsaj za kletarskega novince.

Kako določimo porjavenje vnaprej in kako ga preprečimo? Vino v nepokriti čaši — zadostuje polovička — opazuj en ali dva dneva! Ako se vino v tem času nagiba na rjavo, navadno z vrha navzdol, je to opozoritev, da bo to vino pozneje porjavelo, hkratu pa opomin, da naj čim prej, na vsak način pa pred prihodnjim pretokom, potrebno ukrenemo.

Novina, ki še kipi ali je nasičena z ogljikovim dvokisom (oglikovo kislino) od nedavnega vretja, pa porjavlost lahko zataji: kajti nevidni plin, ogljikov dvokis, tako rekoč plava na vinu ko olje na vodi, da kisik zraka ne more do vina. Zato vino ne porjavi. Iz takega vina je treba najprej iztirati ogljikov dvokis. To dosežemo, ako vino nekoliko segreje, bolj enostavno pa je, da ga večkrat prelijemo iz čaše v čašo v dolgem curku, pri čemer ogljikov dvokis izpuhti.

Vino, ki pokaže neljubo svojstvo na zraku, je treba na vsak način še pred pretokom zmerno žveplati najbolje na novi način, ki mu pravimo »žveplanje brez pretakanja«, to je s kalijevim metabisulfitom (ne z natrijevim bisulfitom, ki je prepovedan!). Ta, soli podobni pri-

pravek ($K_2S_2O_5$) imajo naše boljše drogerije in Kmetiška družba tudi v tabličah in tabletah po 10 gramov, ki morajo biti neoporečne, kemično čiste. Priznano dober izdelek je od tvrdke Merck v Darmstadtu, ponujajo pa tudi druge izdelke, ki mnogokrat ne ustrezajo ne zakonu ne svrhi: takih ne smemo rabiti.

Za preprečitev porjavanja zadostuje v splošnem približno 5 gramov kalijevega metabisulfitu na 100 litrov vina. Kakšen gram več ali manj je brez večjega pomena. Odmerek kalijevega metabisulfitu zdrobimo s kakim lesenim predmetom (ne kovinastim) in zavijemo v čedno plateno krpico. To vrečko potem obesimo v vino pri vrhu, in sicer na niti, ki smo jo z njo zavezali. Če čez kak dan ali še prej se pripravek popolnoma raztopi, nakar vino premešamo z leseno mešalnico.

Kalijev metabisulfit razvije pod vplivom kislin v vinu prav naglo žveplov dvokis, ki ostane docela v pliači in uniči povzročitelja porjavanja. Čez teden dni napravimo spet poskus v čaši (na zraku). Ako vino ne porjavi več, je uspeh popoln, sicer bi bilo treba še kako malenkost kalijevega metabisulfitu dodati. Čim manj ga zadostuje za odpravo napake, tem boljše je za kakovost vina. Zato priporočamo čim večjo štednjo pri tem novodobnem načinu žveplanja (bisulfitiranju), kakor pri doslej najbolj običajnem, starem načinu žveplanja s sežiganjem žveplenih azbestnih treščic tudi za druge kletarske svrhe. Kajti vsakršno pretirano žveplanje se lahko silno maščuje nad zdravjem izmučenega vina in razočaranega pivca.

Kako zdravimo že v sodu porjavelo vino? Enostavno: žveplamo ga s kalijevim metabisulfitom, kakor smo prej povedali (bisulfitiranje). Morda se vino zdaj polagoma samo lepo izčisti. Če ni tega najugodnejšega učinka, je treba porjavelo vino nato še umetno čistiti. O čiščenju ali bistrenju vina in o čistilih pa te pouči dobra novejša knjiga o kletarstvu, ki bi jo naj imel vsak napredni vinar vedno pri roki.

Lahka je preprečitev, težja pa je ozdravitev vinske porjavelosti. Kar smo povedali o porjavanju vina, velja prav tako o porjavanju sadjevca. To sicer ni edini način odprave porjavanja, a je najbolj pripraven, zato ga priporočamo. Ozdravljena pijača pa je šele čez nekaj tednov za potrošek brez kvare za zdravje uporabna.

Andrej Žmavc.

Naše tržišče in cene

Našim čitateljem bomo skušali pod tem naslovom ustreči s tem, da bomo redno vsak teden podajali v glavnih potezih položaj na našem tržišču in objavljali cene za najvažnejše proizvode. Za podrobne nasvete naj se čitatelji obračajo pisмено na uredništvo »Edinosti«.

Les. Na lesnem trgu je položaj neizpremenjen. Izvoza ni kdove kako velikega. Nekaj malega gre v Italijo. Boljši izgledi pa se obetajo za izvoz v Nemčijo, s katero je bil sklenjen sporazum glede cen, ki so bile določene, je rezan smrekov in jelkov les po kakovosti in obliki od 30—36 nemških mark.

Živina. V zadnjih tednih so cene za malenkost popustile. Debeli voli so se prodajali po 3,25, 3,75, 4, 5 do največ 6 din; poldebili po 4—4,50; krave po 2,75—5; telice po 4—5; teleta po 5, 6, 7 in celo 8 din kg žive teže. Klavna živina povprečno po 3—5 din. plemenska je bila nekoliko višja.

Svinje. Tudi tu so cene nekoliko nazadovale. Ker so nastopile v izvozu nekatere zapreke. 5—9 tednov stari prašički so se prodajali po 90—120 din; 3 do 4 mesece po 140—170; 5—7 mesecev 250—340; 8—10 mesecev 410—425; eno leto stari pa po 700—800 din. 1 kg žive teže po 5,50—8, mrtve teže od 8,50 do 11,50 din. Razlika cene med spehary in pršutarji je znašala okroglo do 1 din.

Kože. Sirove goveje kože po 9—12 din, telečje po 11—14 din in svinjske po 8—11 din za kg.

Poljski in drugi pridelki. Seno 30—40, otava 35—40, krompir 0,75—1,50, zelje 1—4, kisle zelje 5, repa 2—2,50, čebula 3—4, česen 5—8, radič 10—12 za kg. — Celi orehi po 6, luščeni 20, suhe češnje 10—14, jabolka 3—5 din. — Fižol 1,50 do 2,50, pšenica 1,75—2, ječmen 1,50, koruza 1—1,50, rž 1,50—1,75, aida 1—1,25 in prosa 1,50—1,75 din za 1 kg.

Mleko, perutnina, jajca. Mleko 1,50 do 2 din liter, smetana 10, sirovo maslo 24, čajno maslo 28—32, sir (domač) 8 do 10 din. — Kokoši po 20—25 din ko-

mad, piščanci 20—40, gosi 40—45, nurni 40—65 in domači zajci 10—25 din. Cene jajcem so nekoliko popustile. Komad po 0,50—0,75 din, povprečna prodaja 12—16 komadov za 10 din.

Vino. Novi pravilnik o vinski trošarini je nekoliko zavrl vinski trgovino, ker kupci ne kupujejo več na zalogo. Ta zastoja pa je brez dvoma samo trenutnega značaja. Cene so trdne. Navadna lažja vina po 5—6 din liter, sortna vina 6—7 do 8 din. Boljše so se odrezali letos dalmatinski vinogradniki, ki so že doslej malone razprodali letošnji pridelek in celo zaloge iz prejšnjih let.

Koliko prejemkov se lahko zarubi po novem izvršilnem postopku

Dne 1. januarja t. l. je stopil v veljavo novi zakon o izvršbi in zavarovanju, ki je bil objavljen že 1. 1931. Ta zakon je znatno spremenil dosedanje predpise o tem, koliko službenih prejemkov se lahko zarubi zavezanca. V poštevi prihajajoči predpisi določajo sledeče:

1. Državni uslužbenci:

Aktivnim ali upokojenim civilnim državnim in vojaškim uslužbencem je dopustno porubiti tretjino plače in ostalih prejemkov, toda z omejitvijo da ostane zavezanca vendarle 6000 Din na leto.

2. Samoupravni uslužbeni:

Isto kot za pod 1. navedene, velja za nameščence v drugi javni službi, kakršna je služba v občinski ali drugi samoupravi, ali v službi verske samouprave, istotako za duhovništvo ver, pri-poznanih z zakonom.

3. Privatni nameščenci:

Prav isto velja tudi za osebe, ki so trajno nameščene v privatni službi. Za trajno se smatra službeno razmerje, če mora trajati po zakonu, pogodbi ali običaju vsaj leto dni; če službeno razmerje ni tako določeno, se smatra za

trajno, ako je potreben za prestanek najmanj trimesečni odpovedni rok.

4. Dnevničarji:

Od zaslužka (dnevne mezde), ki ga prejema zavezanec na podstavi službe, ki ni trajna, je dopustno poseči z izvršbo na tretjino, toda z omejitvijo, da ostane dolžniku vendarle 20 Din na dan.

Kar smo gori navedli, velja za navadne terjatve. Kadar pa gre zaradi plačila pr e ž i v n i n e, katera gre upniku po zakonu (n. pr. nezakonskemu otroku zoper očeta, ženi zoper zakonskemu možu itd.) ostane izvzeta p o l o v i c a o n e g a dela dohodkov, ki je sicer izvzet od izvršbe.

Gospodarske vesti

× **Bicikli in motorna vozila v Sloveniji.** Po statističnih podatkih, ki jih je zbrala banska uprava, imamo v Sloveniji v uporabi 120.000 biciklov, 2289 potniških avtomobilov, 856 tovornih avtomobilov in 1929 motorjev.

× **Na velesejmu v Budimpešti** bodo razstavili v aprilu tudi naši obrtniki. Za razstavo proizvodov nudi velesejska uprava znatne ugodnosti, tako brezplačen paviljon, trgovinski muzej v Beogradu pa bo plačal vse prevozne stroške od Beograda do Budimpešte in nazaj.

× **Veleželezarna v Zenici** bo tekom letošnjega leta izdelala okoli 3500 vagonov železniških tračnic, za približno 1000 km dolžine. Tozadevni sporazum je bil že odobren v prometnem ministristvu.

× **Naša tovarna celuloze.** V Vidmu pri Krškem gradi tovarnar Fran Bonač iz Ljubljane novo tvornico za celulozo.

× **Kartel tvornic kuvert** je bil ustanovljen tudi v naši državi. Odslej bo vršila prodajo izključno v ta namen ustanovljena firma Centropapir, ki bo tako celemu jugoslovanskemu trgu diktirala cene in onemogočala vsako konkurenco.

× **Izvoz zaklanih svoj v Nemčijo** se že nekaj časa nahaja v zastoju. Temu so krive, kakor navajajo izvozniki, predvsem visoke cene živim svinjam. Izvoz svinjske masti v Nemčijo pa je normalen.

× **Naš les se plačuje v Milanu:** bukovne deske la. 850—900, za hrastove deske la. 1150 do 1250 in la. 1000 do 1100 fir.

× **V kartelu kvasa** so se zadnji čas pojavila precejšnja trenja. Svoj izstop iz kartela je prijavilo že več tovarn.

× **Poljedelsko ministristvo** pripravlja nov pravilnik o sladkovodnem ribarstvu.

× **Znižanje uvoznih carin.** Med našo državo in Nemčijo je bil dosežen sporazum ter sta se izpremenili dve carinski postavki. Znižala se je carina na umetno volno ter carina na priklopne vozove za tovarne avtomobile.

× **Med estonsko in našo državo** so pričela trgovinska pogajanja glede ureditve medsebojne izmenjave blaga ter plačilnega prometa.

× **Koliko je pri nas avtomobilov?** Po zadnjem štetju je v naši državi 13.000 avtomobilov, ki potrošijo letno 400.000 hektolitrov bencina. V tozadevni statistiki smo v skupu evropskih držav na enem izmed zadnjih mest.

× **Spediterske obrti, agenture in trgovska zastopništva** morajo na podlagi banovinske uredbe predložiti vsa izdana pooblastila (ozir. obrtne liste) pristojnemu oblastvu prve stopnje v roku treh mesecev, t. i. najkasneje do 8. maja t. l., in sicer radi registracije. Obenem je treba predložiti zadevno potrdilo za zbornico TOI.

× **V izvozu jaja** je zadnje dni nastopil precejšen zastoj. Cene jajcem so zato precej popustile. Pri znižanju cen pa vpliva tudi okolnost, da je najhujša zima že minila ter so začele kokoši spet nesti. Če se v doglednem času izvoz ne odpre, je verjetno, da bodo cene še bolj padle kar bo za kmetijske gospodinje precejšen udarec.

Ministerske obljube

predstavnikom tiskarn

V zvezi z uredbo o ureditvi državne tiskarne se je pretekle dni mudilo v Beogradu večje število zastopnikov tiskarske obrti iz cele države, ki so posetili več ministrov. Vsi ministri, zlasti še predsednik vlade, so dali delegacijam pomirljive izjave in obljube, da se končni načrt omenjene uredbe ne bo preje izdal, dokler se potom tozadevne ankete ne vprašajo za mnenje vse zainteresirane organizacije. Prav posebno pa so naglasili, da ta uredba v nobenem slučaju ne bo v škodo privatnih tiskarskih podjetij, niti ne bo poslabšala delovne možnosti in zaslužka grafičnega delavstva.

Kriza v industriji cementa

Velike cementne tovarne v Dalmaciji so te dni odpustile večino delavstva in precej skrčile svoj obrat. Poglavitni vzrok krize v cementni industriji je brez dvoma napačna in razmeram neodgovarajoča prodajna politika. To ve vsak naš preprosti človek z dežele, ki pri gradnji potrebuje cement. Cena je namreč previsoka, saj se prodaja cement na domačem trgu po 56 din, v inozemstvo pa jedva po 14 din, pa ga je še težko tja prodati. Kaj, ko bi se doma prodajal no tej ceni? Težko, da bi vladala potem v tej industrijski panogi kakšna kriza, ki naposled udari tudi ubogega delavca, ki mu je prej nudila vsaj malenkosten zaslužek. Cementno vprašanje pa je prej kot šolski primer, kako ne znamo in še dolgo ne bomo znali organizirati našega domačega trga. Škoda zaradi tega pa je ogromna. Previsoke cene cementa ovirajo razmah gradbenosti, podražujejo torej gradnjo bodisi v mestu ali na deželi, delavstvo pa izločujejo kot zmožnega konzumenta ter ga porivajo v armado brezposelnih, ki po tuji krivdi ne morejo biti več ploden sotvorec v našem gospodarskem življenju.

V Dalmaciji ni več vinske krize

Po dolgoletni krizi so se letos dalmatinski vinogradniki nenadoma znašli v naravnost zavidljivem položaju, tako glede prodaje vina kakor tudi dobrih cen, ki so bile dosežene. V vseh vinorodnih krajih Dalmacije so boljše vina popolnoma razprodana, ostalo je le še nekaj slabjših vin. Spricho velikega povpraševanja po dalmatinskem vinu, so vinogradniki prodali celo one količine vina, ki so jih spravili za domačo uporabo. Če bo povpraševanje po dalmatinskem vinu še naprej tolikšno, potem je pričakovati, da do Velike noči v Dalmaciji ne bo več vina. V Splitu se malone vsak dan tovari vino v velike cisterne in se odpošilja v notranjost države. Znatne količine vina pa se pošiljajo tudi v tujino, največ v Nemčijo in češkoslovaško.

Iz parlamenta.

Prvi poslanec: »Čujte, kolega, nisem še videl, da bi odprli v parlamentu usta.«

Drugi poslanec: »Čudim se: saj vselej zeham, kadar vi govorite.«

OGLASI V »EDINOSTI« POSREDUJEJO MED MESTOM IN DEŽELO!

Svetovalec

„Edinosti“

Ker smo dobili že koj po izidu prve številke »Edinosti« nešteto vprašanj in prošenj za informacije najrazličnejšega značaja, odvarjamo stalnega Svetovalca »Edinosti« za razna pravna, strokovna, zdravniška, gospodinska, gospodarska in dr. vprašanja. Čitatelji in naročniki naj vprašanje, na katerega želijo odgovor ozioroma nasvet, priložijo vsakokratni kupon »Edinosti«. Brez kupona ne morejo dobiti odgovora oz. nasveta. Če pa želijo, da ta odgovor ni objavljen, nego da jim ga pošljemo v pismu, morajo priložiti poleg kupona še znamko za 1 Din 50 para. Poslužujte se našega Svetovalca, ker si tako prihranite denar in mnoga pota! — Vprašanja, stavljen našemu Svetovalcu naj bodo jasna in kratka ter naj obeležujejo vse okoliščine, ki igrajo vlogo pri dotičnem vprašanju.

Vprašanje: Šele sedaj sem ugotovil, da mi ptiče kmetijska zaščita. Kakšne korake naj podvzamem? Dolžan sem pri nekem denarnem zavodu.

Odgovor: Zaprošiti morate svojo pristojno občino, da Vam izstavi potrdilo v smislu čl. 2 uredbe o likvidaciji kmetijskih dolgov. To potrdilo morate predložiti svojemu upniku, denarnemu zavodu. Nadaljne korake bo podvzel že upnik sam. Opozorjamo Vas še na sledeče. Ako ste dolžni do 25.000 Din, boste deležni 50% znižanja, ako pa p r e s e g a Vaš dolg ta znesek, tedaj ne morete računati na kakšno znižanje dolga. Dolgove preko 25 tisoč dinarjev znižuje sodišče na prošnjo vsakega dolžnika posebej. Rok za vložitev take prošnje je pa že potekel. Zato lahko računate le na nižje obresti (4½%) in na 12letno odplačilno dobo. Morda se pa boste sporazumeli z denarnim zavodom samim in Vam ne bo treba pošlati dolžnik Privilegirane agrarne banke.

Odrežite in priložite vprašanju

Svetovalec
„Edinosti“

odgovarja samo na vprašanja, ki jim je priložen ta odrezek!
»EDINOST« 19. februarja 1938

Ob kraljevski poroki v Tirani

Zaroka albanskega kralja Zoga z madžarsko grofico Zeraldino Appony je odprla predalec in vpogled v življenje na albanskem dvoru. Kralj Zogu je kot mali Ahmed hodil v Carigradu v šolo, dokončal štiri razrede gimnazije in stopil v vojno akademijo. Po balkanski vojni je Ahmed Zogu podpiral politiko princa Vida, ki je kasneje zasedel albanski prestol, v tem času se je kralj Zogu sprijateljil tudi s turškim reformatorjem Kemal pašo.

Kralj Zogu je v svojem zasebnem življenju zelo skromen človek. Vsak dan točno vstaja ob sedmih, pol ure nato pa že sedi za pisalnim strojem in osebno piše akte in vsa uradna ter privatna pisma. Kot moderen vladar ima seveda pisalni stroj, s pomočjo katerega opravlja vse svoje posle. Ob deveti uri navadno sprejema ministre. Zelo pozorno posluša njih poročila, tako da ne sme mimo njega in brez njegovega pristanka najmanjša stvar, ki se tiče državnih poslov. Te državniške posle opravlja kralj ves dopoldne, saj je precej zaposlen predvsem s sprejemanjem strank, kajti v Albaniji ima vsak državljani pravico priti h kralju v avdijenco. Do svojega ljudstva je kralj Zogu zelo ljubezniv in gre vsakomur na roko ter ustrezne vsaki želji, četudi je še tako malenkostna.

Zelo mu je pri srcu družinsko življenje. Ves svoj prosti čas je stalno v družbi svojih šestih sester. Z njimi se sestaja popoldne ob čaju, kjer ostanejo

Kralj Ahmed Zogu.

v družbi vse do večera. Kralj je tudi velik ljubitelj glasbe. Na dvoru je poseben dvorski orkester, ki prireja vsak večer koncerte. Poleg tega pa kralj s svojimi sestrami rad posluša tudi radio.

Najljubše razvedrilo albanskemu kralju je kartanje. Karta samo s svojimi sestrami in za zelo majhne zneske. Prav posebno ljubi igranje pokra. V igri je zelo hladnokrvn in se od srca nasmeji, kadar se njegove sestre zaradi izgube pričnejo jeziti.

V pogledu prehrane vlada na alban-

skem dvoru popolna skromnost in enostavnost, kakor je sploh skromna vsa Albanija. V tem pogledu pa je kralj nekoliko depimiran zlasti radi tega, ker se mora strogo držati diete zaradi boleznij v grlu. Na te odredbe pa še posebej strogo pazijo njegove sestre, tako da kralju ne preostane drugega, kakor da se slepo pokorava nadzorstvu svojih šestih sester. Kraljeva strast pa je v tem, da se rad lepo oblači. Vse svoje obleke naroča pri nekem znanem dunajskem krojaču, ki dela tudi za druge evropske dvore. Sicer pa kralj Zogu sploh zelo ljubi Dunaj, to mesto večnega valčka. Mnogo pozornosti posveča tudi športu. Ima nekaj najboljših dirkalnih konj, ki so odnesli zavidljive nagrade tudi v tujini.

Najstarejša sestra kralja Zoge je princeza Adila, ki je žena bega Emina Siatija, najbogatejšega človeka v Albaniji. Ona je srečna mati peterih otrok. Dva njena sinova sta se šolala v znani francoski vojaški akademiji, v San Cyr, in sta sedaj oficirja v albanski vojski. Druga sestra princeza Sinija je soproga princa Habida, poslanika v Parizu. Tretja sestra je princeza Nafija Džena, vdova po bogatem begu, ki je bil svojčas poslanik v Pragi, kjer je postal leta 1933 žrtev političnega atentata. Ostali dve sestri, Nahida in Mishina, še nista poročeni. Obe sta veliki ljubiteljici športa. Najmlajša sestra Rahija pa vodi akademijo lepih umetnosti v Tirani.

Generali kot šolarčki

Sovjetska maršala Blücher in Vorošilov se nista povzpela preko osnovne šole.

Sovjetski vojni komisariat v Moskvi je pravkar obelodanil bogato ilustrirano knjigo o sovjetskih maršalih. Kakor je posneti iz te uradne knjige, se more ponašati z višjo izobrazbo edine maršal Jegorov, kajti maršala Blücher in Vorošilov se sploh nista povzpela preko izobrazbe, ki jo daje človeku osnovna šola. Maršal Budjeni pa sploh nima nikake šolske izobrazbe. Pisanju se je priučil šele po boljševiški revoluciji, ko je bil že — general. Maršala Tuhačevskega, ki je bil, kakor znano, ustreljen, pa knjiga sploh ne omenja. On je bil tudi edini, ki si je že pred vojno pridobil visoko vojaško izobrazbo.

Otroška modrost.

Učitelj: »Kako imenujemo divjaka, ki je pojedel očeta in mater?«
Učenec: »Širota, gospod učitelj.«

Starinoslovje.

»Ta vaza je stara 2006 let.«
»Kako le moreš to trditi s toliko gotovostjo?«
»Kupil sem jo pred šestimi leti, in takrat je bila stara 2000 let.«

Japonci slave padle kitajske vojake

V Nankingu na Kitajskem se je odigrala te dni pretresljiva in za nas Evropejce nekako nerazumljiva proslava padlih kitajskih vojakov. Kitajci so postavili padlim vojakom in branilcem Nankinga krasen spomenik. K odkritju je priromalo na tisoče in tisoče Kitajcev, prispel pa je tudi oddelek japonske okupacijske vojske, ki je izkazal spomeniku vse vojaške časti. Tudi budistična verska slavnost je bila v znaku viteškega sporazuma. Bogoslužje so namreč opravili tako kitajski kakor japonski duhovniki skupno.

Dobra stvar je cenejša nego slaba.

Kdor čaka na ugoden trenutek, zapravlja dragoceni čas.

Ruski diplomat Butenko, ki je »tajinstveno izginil« v Bukarešti.

Dežela brez krize

Redke so danes države, kjer bi drzavljani ne tožili o gospodarski krizi, še redkeje pa one, ki lahko o sebi trdijo, da krize sploh ni. Taka srečna dežela je Islandija, velik severni otok, nenavadno redko naseljen. V Islandiji že deset in deset let niso spremenili vrednost svojega denarja. Glavna gospodarska panoga je ribarstvo, od katerega se preživlja 90 odstotkov prebivalcev. Sedanja vlada se bavi tudi z načrtom elektrifikacije cele dežele; v to svrhu nameravajo izrabiti toplotno energijo vročih vrelcev takozvanih gejzirov. Na ta način bi prišli vsi prebivalci, tudi najoddaljenejši kmetje, do cenene električne razsvetljave, telefona in radija. Promet pa bi oskrbovali veliki električni avtobusi, ki bi se bolj dvignili tujski promet. Islandija nima premoga, zato znaša eno šestino uvoza samo premog. Čim bo rešeno vprašanje pridobivanja električne energije, bo uvoz premoga, ki precej obremenjuje islandski proračun, odpadel. Poleg tega pa nameravajo vrelce vode iz gejzirov uporabiti tudi za kurjavo po hišah, in sicer s pomočjo vročih vodnih radiatorjev. Toplota iz gejzirov pa se bo dovajala tudi različnim vrtnarskim podjetjem, tako da bo omogočena rast tudi kulturam, ki v Islandiji že radi mrzlega podnebja ne uspevajo. Položaj Islandije je naravnost vsega zavidanja vreden, zlasti kar tiče miru in vojne nevarnosti, se Islandija ne predstavlja nobene strateške točke, pa zato njen proračun ni obremenjen z

izdatki za oboroževanje. Cela oborožena sila Islandije šteje 110 ljudi, ki popolnoma zadoščajo, da jamčijo celokupnemu prebivalstvu red in mir. Daleč od Evrope oddaljena Islandija živi v miru in zadovoljstvu ter nič ne ve o krčih, v katerih se zviža vsa Evropa. Srečna dežela ta Islandija. Škoda, da ni povsod tako.

Kaj vse leti skozi zrak

Z uvedbo letalskega prometa se z vsakim dnem bolj in bolj razširjajo njegove naloge. Poleg potniškega prometa opravljajo letala tudi blagovni promet. V različne holandske centre se spuščajo iz zraka vsak dan letala polna svežega cvetja. Cvetje, ki se jutraj natrga v Harlemu, je lahko že ob 10. uri dopoldne na Dunaju, v Parizu, Londonu itd. in vendar ni nič dražje od domačega cvetja, saj velja prevoz jedva 20 dinarjev za kilogram. Nobena senzacija tudi ni, ko se spusti na letališče letalo, polno bacilov in različnih kultur. Posamezni medicinski instituti si namreč izmenjujejo potom letal negovane kulture bacilov. Potniki letal so postale tudi najrazličnejše živali, psi, mačke itd., prevoz živali pa je za polovico dražji od prevoza ostalega blaga, saj imajo s prevozom živali precejšnjo sitnost. Med potjo jih morajo namreč hraniti, na posameznih postajah pa voziti na sprehod. Letala prevažajo tudi zlato posameznih narodnih bank, saj je prevoz zlata na ta način najbolj enostaven.

Kdor se boji vrabcev, ne bo nikoli sejal prosa.

Diamant je dragocen, četudi bi ležal na gnoju.

Ne verjeti v resnico, je med vsemi največje zlo.

Zmaga, kdor vztraja.

Nespametnej prej zapravi svoje premoženje, nego se zave svoje nespametnosti. Mnogi pa še tudi posled ne.

Povratak v civilizacijo

Kaj William Heatherington v enajstih letih ni izvedel.

Iz mesta Windsor v državi Ontario (USA) se je podal neki William Heatherington v arktična področja Kanade, da bi tamkaj našel najdišča zlata. Sedaj je prišel po enajstih letih nazaj v civilizacijo. Možakar ni vedel, da je v tem času Italija napadla in anektirala Abesinijo, ni česar ni vedel o homatijah na Daljnem vzhodu. Neznano mu je bilo nadalje, da mu dolgujejo Zedinjene države na osnovi zakona, ki je bil sprejet pred enim letom, znesek 3000 dolarjev kot odškodnino za njegovo vojno službovanje na evropski fronti. Brez vseh sredstev — zlata seveda ni našel — je ta mož prišel zopet v Windsor. Prvo njegovo vprašanje je bilo: »Kako se piše novi predsednik Zedinjenih držav? ...«

Slovenska družina

Miško Kranjec.

Kar so iznašli in uvedli radio, se je človeštvo, lahko rečem, do temelja spremenilo.

Saj pa si lahko vsakdo predstavlja, kako tuji so bili ljudje drug drugemu v starih časih. Kaj pa si vedel o Japoncih, kaj o Špancih, kaj o Abesincih in še o vseh tistih narodih, ki doslej niso imeli prilike, da bi stopili na pozornico. Saj je komaj sosed sosedu poznal. Kaj smo vedeli o značaju tega ali onega naroda, kaj o njegovem hotenju, o njegovi kulturi, o njegovih močih? Ničesar. Če si se naučil kakšen tuj jezik, si ga govoril samo iz nekakšnega bahaštva. Če si se odpeljal v tujino, si s strahom gledal skozi okno poštne voza, kje se bo prikazala kakšna čudovita žival, ki naj predstavlja človeka.

Tako je bilo nekoč. Lahko si mislimo, kako vse drugače bi bilo danes da so radijo poznali že naši pradedje! Recimo stran jezika: mislim, da ne bi bilo sploh toliko jezikov na svetu. Jeziki so začeli diferencirati zaradi prevelike osamljenosti. Saj se je družina našega pradedja zaprla v sobo in ni šla niti k sosedovim, zase je gojila jezik, in ko je prišla malo dalje v svet, je videla, da je tam že drug narod, da govori drug jezik. Radio bi bil vse to zabil. Tako bi najbrže imeli danes samo nekaj jezikov na svetu, ne pa toliko kot jih imamo. Slovani bi govorili en sam jezik; od Vladivostoka do Ja-

drana eden in isti jezik! Pomisli, človek božji, kakšna širina. Tudi Germani bi govorili en sam jezik, pravtako Romani. No, preostali bi Madžari, Baski, Albanci in Finci. Krasno! Sicer se danes nekateri trudijo, da bi popravili ta greh, ki so ga napravili stoletja in pa naši očeti, ki niso bili toliko podjetni, da bi iznašli radio; toda jaz za svojo osebo sem prepričan, da je to zelo težko in bržkone ne bo šlo. Je že tako na svetu: deblo ima mnogo debelih vej, te veje imajo tanjše in tanjše spet tanjše, vse do listja. Listi: to so vaška narečja, drobne vejice so pokrajinska narečja, debele veje, ki so podobne že samostojnemu drevesu, to je jezik. Deblo — to pa je tisti prastari jezik, ki smo ga govorili, ko se nam je ponesrečil babilonski stolp. Pravim, so pa ljudje, ki trdijo, da lahko drevo postaviš narobe in bo listje srkalo sok iz tal in ga dovajalo koreninam. S tako logiko hočejo ustvariti en sam jezik. Takisto je z narodi. Tudi ti so podobni drevesu. Iz onega naroda se je razvilo več narodov, ne pa narobe: iz večih en sam. — To samo mimogrede: povedati sem hotel, kako vse drugače bi bilo, če bi bili radio že zdavnaj poznali. To bi bila vez, ki bi nas vezala skupaj. Ne bi se bili porazgubili. Manj narodov bi bilo, manj jezikov in manj razlik na svetu.

Takisto je s kulturo: radio bi bil zenačil kulturo; vsem bi bila dostopna. Tako pa so nekateri narodi razvili visoko kulturo, drugi pa se še brigali niso zanjo. In narodi bi se poznali med seboj! Danes

na pr. prav lahko določiš značaj tega ali onega naroda! Ne samo, da so na razpolago knjige, pri roki imaš radio. Lepo se diš, ali ležiš v svoji sobi, odpreš radio, ves svet je takorekoč v tvoji sobi. Poslušaj in si rečeš: Aha, Nemci imajo to in to, Francozi ono, Angleži so takšni in takšni, Rusi, Bolgari, Čehi, Poljaki, Italijani, Madžari — vsi ti ljudje so takorekoč v tvoji sobi. Vidiš jih pred seboj, poslušaj jih, spoznaš jih do mozga, kakor potroznaj svojega brata ali samega sebe. In tako nisi nič več osamljen. Ves svet je v tvoji sobi, poznaš ga, poznaš njegove navade, želje, težnje, samozavest, bojazen, smeh, resnost, moč, trdoživost, ambicioznost, ekspanzivnost, poznaš njegovo zgodovino, njegovo kulturo, njegov socialni položaj.

Prav ugodna in prijetna stvar ta radio. Samo malo pritisneš na gumb, že slišiš koračnice, slišiš prepevati slavne in manj slavne pevece in pevke, igrajo na saksofon, tamburice, balajke, klavir, na žago; vršijo se predavanja: politična, gospodarska, kulturna, jezikovna, športna, gospodinjstva; mašo poslušaj doma, pridigo in verska predavanja takisto. Vse se meša: vzhod z zapadom, Evropa z Ameriko; ti pa ležiš na divanu, hladnokrvno poslušaj o raznih katastrofah, mirno poslušaj o bojih v Španiji in na Kitajskem, o večnih porazih in večnih zmagah, in nič ti ne gre na živce ves dnev po svetu.

Rad imam radio; kakor ga imajo radi otroci. Zjutraj že navsezgodaj ga odprem. Dan se začne s koračnicami! Potlej telo-

vadimo! Kot družinski poglavar zbudim vso družino in jih naženem v gostinsko sobo, ali pa magari v kuhinjo; odrinemo mizo in stole, da imamo prostora in čakamo postavljeni v dve ali eno vrsto. Samo ženka in najmlajši sta ostala v postelji; ženki se ne ljubi vstati, najmlajši pa na žalost še ne more. Ah, kako lepo se naša družina natelovadi, kako smo vsi zdravi, sveži in s kakšnim tekom sedemo k zajtrku!

No — radio poje ves dan; dopoldne gospodinji in dekli, opoldne spet familiji, popoldne posameznikom, zvečer se pa celo lahko zavrtiš, če se ti prav zdi.

Jaz za svojo osebo imam vse rad, razen telovadbe in predavanj. Muzika, to je moje veselje. Kako lepo se lahko določi značaj tega ali onega naroda po njegovi muziki. Kajpa, to so posebne ure, s takozvano narodno muziko. Tam se mi razživi duša. Zdi se mi, da je ves narod blizu mene. Prišle so kot predstavnice posamezne familije in nemoteno se radujejo svoje narodne muzike.

To vendar ve vsakdo, da ima narod svoj poseben značaj. In ta se najlepše odraža v njegovi narodni glasbi.

Francozi na pr. so nekaka mešanica. Mislim, da jih je Afrika pokvarila. Sumim, da jim igrajo sami zamorci, sploh južnjaki in vzhodnjaki. Angleži, ki so sicer veliki imperijalisti, so bolj zapeti, čeprav jim prija kakor Francozom afriška godba. Kljub temu so Francozi mnogo bolj vesel narod, celo smejejo se.

Mnogo jasnejši in samostojnejši značaj

Izvori današnje tehnike

V Curihu je bila pred nedavnim razstava spisov in najrazličnejših zgodovinskih dokumentov, ki se nanašajo na prve začetke tehnike v današnjem pomenu. Med njimi je bil popolnoma tehnični spis iz leta 1110, ki ga je napisal, kakor večino ostalih spisov iz te dobe, neki menih po imenu Teofilus. Vse tehnično orodje, ki je takrat sploh obstajalo, je do podrobnosti opisano v spisu tega meniha. S pomočjo tega spisa si je mogoče predstavljati srednjeveško stružnico, stroj za brušenje itd. Kar težko si je predstavljati, da so že ljudje takratne dobe poznali to osnovno orodje vse mehanike. V tem spisu naveda Teofilus tudi način takratnega izdelovanja sodov, stanjoli-papirja, firneža, oljate barve, kako se gradijo cerkvene orglje in vlivajo zvonovi.

Nekaj desetletij kasneje pa datira novo tehnično delo, in to tudi iz samostana. Le škoda, da zgodovini ta spis ni ohranjen. Ta spis je namreč napisala neka žena, ki jo lahko imenujemo prvo tehničarko. Okoli leta 1175 je namreč

izdala predstojnica ženskega samostana Herad de Lanberg spis o tehničnih iznajdbah. Četudi se ta spis ni ohranil, so ostali zgodovini na razpolago prepisi posameznih poglavij. Najdemo pa v tem spisu tehnična poglavja o najrazličnejših iznajdbah in strojih.

Pravo zmago tehnike pa je prinesel šele 15. vek. Arabci so že takrat poznali busolo, ki so jo od njih prevzeli italijanski humanisti. Iglo magnetno v obliki kompasa pa je konstruiral šele Hartmann. V leto 1445 pada tudi velika Gutenbergova iznajdba — tiskarske črke, takoj nato pa je nek češki mehanik izdelal prvo žepno uro. V tem veku se je pojavil tudi prvi učenik tehnike. Vse današnji ogromni razvoj tehnike ima torej svoj izvor v starem svetu in srednjem veku in v mnogih neznanih pobornikih iz temnih dob srednjega veka, ki so ostali vse do današnjih dni neznani. Vse te znane in neznane pobornike tehničnega napredka pa je navdihnil duh po razvoju in splošnem napredku človeštva.

Sibirija ne bo več Sibirija

Ruska akademija znanosti je delj časa preiskovala najrazličnejše pojave v Sibiriji ter je pred nedavnim objavila izsledke tega raziskovanja. Zelo zanimiva so poročila, ki govorijo o klimatskih razmerah v Sibiriji. Od prvega takega raziskovanja Sibirije pa do tega drugega ki ga je priredila akademija znanosti, je minilo skoraj 100 let; sedaj je akademija znanosti primerjala izsledke prvega raziskovanja in ugotovila, da se je povprečna letna temperatura v Sibiriji dvignila več nego za 1 stopinjo C.

Koliko stane Anglijo — revmatizem?

V Angliji — deželi megle in revmatizma — so statistično ugotovili, koliko stroškov prizadeva ta bolezen Angležem. Leta 1937. so izgubili Angleži 242 milijonov delovnih ur. Bolniških podpor je bilo na račun revmatizma izplačanih v višini 17 milijonov funtov sterlingov. Voltaire je le imel prav, ko je dejal: »Bolezen je razkošje«.

26.000 psov, 2.000.000 Kč davka

Praška občina ima zelo velike dohodke v davkih na pse. V nekaterih letih dosežejo ti davki naravnost zavidljivo postavko v mestnem proračunu. Tako se je tudi letošnje leto zelo dobro obnesla ta postavka praške občine. V Pragi je namreč prijavljenih 26.000 psov, za katere plačajo njih lastniki letni davek. V letu 1937 je kasirala mestna občina na račun davkov na pse okroglo 2.000.000 Kč.

Čudovita otroška pamet

V neki angleški šoli so odkrili 12-letnega dečka, ki rešuje najtežje računske naloge kar na pamet ter brezhibno govori francoski in nemški jezik, kakor da sta mu ta dva jezika materinska jezika. Razume se, da so starši tega dečka zelo ponosni in pravijo, da je njih sin kakor gramofonska plošča: zadošča mu, da samo enkrat karkoli prebere in že mu to ostane v glavi, pa ne samo po vse-

bini, nego tudi položaju besed in posameznih vrstic. Kljub tej čudoviti pameti in spominu pa zadaže ta otrok svojim roditeljem vendarle precejšnje skrbi. Spričo čudovitega spomina se nič ne uči, in so starši zato zaskrbljeni, kaj bo iz fanta, če ga nekega dne ta čudovit spomin zapusti.

Državniška modrost v pipi

Organizacija predavateljev v Parizu je ob priliki svojega letnega zborovanja priredila svečano večerjo, katere se je udeležil tudi znani francoski državnik Herriot in predsednik francoske poslanske zbornice. Kakor povsod, tako je prišel Herriot tudi na to večerjo s svojo večno pipo v ustih. Naprosili so ga, naj ob tej priliki tudi on spregovori nekaj besed, saj je znan kot zelo humorističen govornik. Herriot je ob tej priliki na zelo originalen način pripovedoval, kako mu njegova pipa pomaga pri političnem delu. Čim se poglobi v kajenje pipe, mu prihajajo misli kar same od sebe in najtežja vprašanja se z lahkoto rešujejo, ki bi jih verjetno brez pipe nikoli ne bil rešil. Ta enostaven način kajenja mu omogoča, da zelo jasno osredotoči vse svoje misli. Ob koncu svojega originalnega govora o pipi in politiki je Herriot še dodal, da je doslej dobil od premnogih znancev in prijateljev v dar že na stotine pip, ki jih je vse spravil, tako da bi danes lahko poklonil Franciji dokaj originalni muzej najraznovrstnejših pip.

imajo na priliko Nemci. Pri njih se dan začne s koračnico, s koračnico se konča. Zjutraj oče zbudi družino, vsi morajo v vrsto in korakajo po sobi po zvokih patetične koračnice. Celo pri zajtrku nimajo miru. Potlej oče odločno koraka v pisarno, otroci v šolo, mati pa ves dopoldan z deklo maršira po kuhinji. Popoldne gredo na sprehod — spredaj gre oče. Očale ima, turistovsko obleko — tako so sploh vsi oblečeni. Glave držijo pokonci, in vsi v taktu korakajo po cesti v park ali ven iz mesta med njive. Z istim korakom se vračajo. Vse življenje je en sam marš, korakanje na vse strani: na zapad, na vzhod, na jug; z dvignjeno glavo, z napetimi prsmi. Vse svet je njihov, vsaj tako si predstavljajo za nje ni nikjer meja. Velika samozavest je to, nima je vsakdo.

Tudi Avstrijci ljubijo koračnice. Vendar poslednje čase gojijo mnogo bolj »jodlanje«. Sedi famija za mizo, obed je minil in zdaj se prične domača zabava: stresajo grla in zaviti glasovi, padajoči in rastoči se jim trgajo iz grla. Gledajo resno predse, s priprtimi očmi, ne zganajo se, samo en sam glas se jim vleče iz grla. Jodla oče, mati, otroci, vsi. Začnejo zjutraj in končajo zvečer v postelji. Začne otrok in starec ob grobu preneha. Ah kako lepa domača zabava je to! In ko se leno najodlajo, s razproščenimi in se spominjajo starih, lepih prostih časov, ko so se hoteli peljati v Bagdad v istem kupcu z Nemci.

Odobrem Budapest. Že sedi pred mano madžarska družina. Najprej je vsa mirna.

Oče se skoraj ne zmeni za halgato ali za čardaš. Toda cigan je falot. Ne bo prenehal toliko časa, dokler te ne razpiha, dokler mu ne zapadeš. In ko si se mu že predal, tedaj igra še bolj divje. Oče se sicer drži resno, hči že nekaj kolca, ženka se poti in vzdihuje. Tedaj vstane sin, zgrabi kozarec na mizi in ga zažene v ogledalo na steni. Ogledalo zazveni in se razleže drobci po tleh. Za kozarcem sčrči v steno steklenica, za steklenico skleda, nato stol, klobuk, denarnica in toliko, da še sebe ne zažene v steno. Nato pa možak kakor ubit pade na mizo in kriči:

»Igrajte cigani!«

Škoda, da nima več ničesar v rokah, da bi metal v steno, da bi metal na vse strani po svetu: na vzhod, na jug, na sever! Ah, dajte mu kozarec, da ga razbije nekje v steni Evrope.

Tako se vrstijo pred mano vsi narodi Evrope, vsak s svojimi navadami, s svojim značajem, s svojo kulturo, s svojim namišljenim poslanstvom, s samozavestjo in drznostjo.

Tudi Slovenci so narod, imajo svoj jezik, svojo kulturo, svojo pesem in svoj značaj. Lepo sedi famija v sobi okoli mize, resno in svečano, ko oče odpre radio. Ves večer dostojanstveno poslušajo dolgočasna predavanja, ki nikdar nimajo konca. Z žalostjo pa vendar s čutom za dolžnost prenašajo vse mogoče stvari. Pri politiki se celo globoko sklonijo, kakor bi se hoteli razjokati. Takisto so sklonjeni pri slovenskem jeziku. Poživljajo kuhinjski recepti. Veseli so tudi, kadar so

Domovi na kolesih

V starih časih so bili ljudje lovci in nomadi, ki so se selili iz kraja v kraj, čim jim je zmanjkalo ugodnih življenjskih pogojev. V zadnjem času so se pojavili v Ameriki neka vrsta sodobni nomadi, ki se kar s svojo hišo vred selijo iz kraja v kraj. Pred nedavnim so imeli v južnem Texasu ti sodobni nomadi na kolesih celo svojo letno skupščino, na kateri so zahtevali, naj zakonodajni kongres USA izda zakon, po katerem bi dobili ti premični domovi avtomobilsko dovoljenje za teritorij cele Unije, ter naj bi bila tudi dolžnost mestnih in pokrajinskih uprav, da se brigajo za dobre zdravstvene razmere in tabore za te premikajoče se hiše.

Zgodovina teh premikajočih se domov na kolesih ni stara. Prvi, ki je pričel stanovati v taki hišici, zgrajeni na kolesih, je bil neki mladenič iz Peorije, ki je kmalu postal središče najširšega zanimanja, tako da so ga prihajali ogledovati iz vseh strani. Ljudje so kmalu spoznali praktično vrednost domov na kolesih. Kmalu je nastala cela kolonija takih domov, ki so se čezdalje bolj izpopolnjevali, tako glede udobnosti kakor tudi glede okusnega zunanega vtiša. Gibanje za premikajoče se domove zavzema čedalje večji obseg ter dela velike preglavice davčnim uradnikom, lastnikom stalnih hiš, kakor tudi mnogim oblastem.

Prebivalci premikajočih se domov pravijo, da je stanovanje v teh domovih pravi užitek. Dom si lahko uredijo prav tako praktično kakor v stalnih hišah. Poleg tega se pa s svojim domom vred počutijo mnogo svobodnejše, kakor v zaprtih stalnih prostorih, kajti kadar se jim zljubi, poženejo motor in se preselijo, kamor jih vleče srce. Posebno praktični so ti domovi na kolesih zlasti poleti, ko gredo z njimi vred cele družine na počitnice.

Ti sodobni nomadi s svojimi domovi na kolesih pa so velika nadloga ne sa-

mo oblastem in zlasti davčnim upravam, temveč tudi posestnikom travnikov in pa cest. Kamorkoli pridejo ter se tam ustavijo za delj časa, precej opustošijo tamošnji kraj z odpadki, stezami itd.

Včasih se nabere v enem in istem kraju več takih domov na kolesih, tako da ustvarijo obširno kolonijo, ki ima podobno premikajoče se vasi. Te premikajoče vasi so kakor roji kobilic, ki se vsedejo za nekaj časa na določenem kraju, ga opustošijo, nato se pa spet dvignejo in preselijo v drug kraj. Samo po sebi se razume, da ti sodobni nomadi ne uživajo prav posebnih simpatij posestnikov, temveč so več ali manj le predmet občudovanja in senzacije. Ker so se ti nomadi s svojimi premikajočimi se domovi precej razširili in pomnožili, je nastalo za ameriške oblasti nujno vprašanje, kako na najprimernejši način obvarovati posestnike parcel in hiš škoda, ki jim jo prizadenejo ti sodobni nomadi. Verjetno je, da se bo s tem vprašanjem bavil ameriški zakonodajni kongres že na svojem prvem zasedanju.

Iveri

Pameten sovražnik je boljši, nego neumen prijatelj.

Mož prevara moža samo enkrat.

Kdor mnogo ve, tvega mnogo zmot.

Modrost ni v letih nego v glavi.

Kdor ti pripoveduje o drugih, pripoveduje drugim o tebi.

Revščina ni sramota, pač pa lenoba.

Za ta veseli predpustni čas.

na programu letošnja romanja po znižanih cenah. S spoštovanjem poslušajo koncertne dolgočasne točke in so prepričani o veliki vrednosti teh točk. Celo nad neumnimi recitacijami ne godrnjajo. Pravijo: To pa je dobro, to je kultura, In čutijo, da so enaki s svetom. Celo rešetajo o tem in onem. Govorijo o umetnosti: o literaturi, o novih pisateljih, ginjeno praznujejo obletnice, zlasti tistih, ki jih več ni. Oče si popravi očale na čelo in pravi: Aha, to je nekaj lepega, velikega.

Potem pa pride prava slovenska ura, ki jo komaj čakajo in ko se jim duše razžije, ko se sprostitjo in si oddahnejo. To je nekaj našega, to leži na duši, tako leno je, tako domače, tako čudovito!

»Hmtdra...«

Ah, moj bog! Majhen sem bil, ko so me že postavili pri mizi k drugim in me doleteli, da sem »cvajar«. In lepo je šlo: zdaj gor, zdaj dol, spet gor, spet dol. Vso uro. Zelel sem si, da bi šlo vse življenje tako. Tako je, kakor na gugalnici, ko se gugajo otroci, eden je vedno na vrhu in to se menja, tako, da se nobeden ne more pritožiti. To je bilo nekoč.

Leta so minila, nabavil sem si radio. »Hmtdra« se vedno živi. Vidim slovenske družine, kako ves dan udano poslušajo učena predavanja in dolgočasne koncerte, in kako se nenadno razžije, ko pride »hmtdra«. Tedaj se oče oživilen dvigne in porazdeli svojo družino okoli mize na »ajnjarje« in »cvajarje«. In začne se veličasten trenutek. Polovica se jih dviga, polovica jih pada. To gre ves ve-

čer, in potem so vsi srečni in zadovoljni in s težavo čakajo naslednjega dne, da se bo nadaljevalo.

Gledam in nenadoma se mi zazdi: mi vsi smo ena sama famija in vsi se gremo »ajnjarje« in »vajarje«. Dvigamo se, padamo. Zdaj so eni gori, zdaj drugi. Tako je prav lepo razdeljeno: nihče se ne more pritožiti. Danes ti, jutri jaz. Vse življenje, vsa stoletja.

Velika in lepa igra je to. Prav naša je, primerna našemu značaju. Lepa so predavanja, lepi so koncerti, umetnost, vse je dobro in vse je naše. Toda »hmtdra« odgovarja najlepše našemu značaju: eni gor, drugi dol.

Daj bog, da bi šlo še dolgo tako, in bi si ohranili svoj značaj nepokvarjen. Grenko bi bilo, če bi bili hkratu vsi »gori« ali pa »spodaj«.

Vođniki, dajte nam mnogo takih točk, kulturnih, političnih in gospodarskih in mi se bomo šli »ajnjarje« in »vajarje«.

Iskrice

Ob prevelikem blagostanju postane mnogo ljudi nespametnih.

Govori dobro o svojem prijatelju, molči o svojem sovražniku.

Ne prijatelj, nego sovražnik ti bo povedal, kdo si.

Pripovedovati dovipne stvari, to še ni znak modrosti.

**OBLEKE
KLOBUKE
PERILO
KRAVATE**

velika izbira,
najnovejše fasone
v konfekciji

Jakov Lah
Maribor, Glavni trg 2

HRANILNE KNJIŽICE

vseh denarnih zavodov,
3% obveznice, bone, delnice i. t. d.
VALUTE vseh držav - kupimo takoj in plačamo najbolje

Bančno Kom. zavod

Maribor, Aleksandrova cesta 40

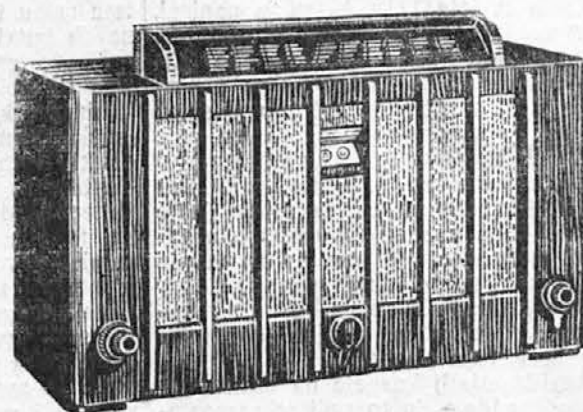
Prodaja srečk drž. razredne loterije!

Telefunken - aparati 1937-1938

Nizke cene!

Ugodni obroki!

Velika izbira rabljenih, dobrih Radio-
aparatorov — Mesečni obroki po oin 100.—
Oglejte si, brezobvezno našo zalogo!

RADIO-STARKEL - Maribor, Trg Svobode 6
TELEFON 26-85

Še je čas!

Glavno (peto) žrebanje drž. razredne loterije se je
ravnokar pričelo in bo trajalo še tri cele tedne!

Zato si nabavite čim prej svojo srečko!

V teh dneh bo izžrebanih 36.000 dobitkov v skupni vrednosti

Din 56 milijonov 927.000!

Med drugimi bodo izžrebani sledeči večji dobitki:

1 DOBITEK	po	Din 2.000.000.—
1 DOBITEK	"	" 1.000.000.—
1 DOBITEK	"	" 500.000.—
1 DOBITEK	"	" 400.000.—
6 DOBITKOV	"	" 200.000.—
12 DOBITKOV	"	" 100.000.— i. t. d.

1/1 srečka
din 1000.—

1/2 srečka
din 500.—

1/4 srečka
din 250.—

Novo kolo drž. razredne loterije
se prične v prvi polovici aprila! Žrebanje prvega raz-
reda bo 13. in 14. aprila 1938.

Ena cela srečka stane din 200.—
Ena polovica srečke stane din 100.—
Ena četrtinka srečke stane din 50.—

Naročila za novo kolo se sprejemajo že sedaj!

Pooblaščen glavna kolektura drž. razredne loterije
in bančna poslovalnica

BEZJAK, Maribor, Gosposka 25

HIŠA SRECE VAS VABI!

Dunlop pneumatik Made in England BSA motorna kolesa Styria kolesa

in drugih priznanih znamk
samo svetovno znane znamke, ki Vas
v vsakem oziru zadovoljujejo!

Generalno zastopstvo za severno Slovenijo

Justin Gustinčič

mekanična delavnica

Maribor, Tattenbachova ulica 14 - Tel. 21-30

Najcenejša in najsolidnejša popravila, emajliranje in ponikanje. Trgovina koles, otroških vo-
zičkov, šivalnih strojev in gramofonov. Vedno vsi nadomestni deli na zalogi. Nakup in prodaja
abljenih strojev, motorjev, poljskih železnic, tračnic, traverz, transmisij, cevi za plotove in
odovode. — Obiščite nas in pripravili se boste o bogati izbiri in nizkih cenah.

Zaloga stekla in porcelana

GUSTAV BERNHARD - MARIBOR

Telefon 20-30

Aleksandrova cesta 17

Porcelan ROSENTHAL in MEISSEN ter sylnčni kristali

Bogata izbira v keramiki, vse pripadajoče in luksuzne potrebščine — Okvirji za
steklo, porcelan in ogledala od najcenejše do najfinije izdelave

Vedno velika izbira

manufakturnega blaga

Češki Magacin

MARIBOR
Ulica 10 oktobra Tovarniške cene

... le harmonika

Vam krajša čas

Največja izbira svetovno znanih
HOHNER-harmonik ustnih,
kromatičnih in klavirskih pri

V. WEIXL - MARIBOR

na vogalu Jurčičeve in Vetrinjske ulice

Obiščite

trgovino s specerijo, delikatesami in kolonial-
nim blagom

Ivan Lah

Maribor

Glavni trg 10

Mali ogiasi

beseda po 0.55 din, dopisovanje po 1.10 din; inseratni davek do 40 besed 1.— din,
nad 40 besed 2.— din. Za šifrirana pisma se plača 10.— din. — Za odgovor je
priložiti 3.— din v znamkah.

JOS. PIRICH

Maribor, Aleksandrova 21

Zaloga vseh vrst usnja. Velika izbira g-
nilnih in vezalnih jermenov ter vseh vrst
tehničnih in čevljarskih potrebščin.

Nakup sirovih kož vseh vrst po najvišjih dnevnih cenah

Tiskarna

Litografija

Knjigoveznica

Kamnotisk

Offsettisk

Bakrotisk

Anilinski tisk

Plakaterski zavod

Tisk časopisov

PIROFANIA patent

MARIBORSKA TISKARNA d. d. MARIBOR KOPALISKA ULICA 6
Telefon 25-67, 25-68, 25-66

Izdaja konzorcij »Edinost« v Mariboru. Odgovorni urednik Franc Gerželj, novinar. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstav. ravnatelj Stanko Detela, vsi v Mariboru.